

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolaitain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia, rajavartiolaitain, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettua lakia, poliisilakia ja ampuma-aselakia.

Esityksen mukaan Rajavartiolaitoksen virkojen eroamisikäsäännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaisissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä. Rajavartiolaitoksen palvelussitoumuksia koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin virasta eroamisen määrittelyyn ja lentävältä henkilöstöltä vaadittavan sitoumuksen osalta. Raja- ja merivartiokoulussa opiskelevan käyttäytymisvelvoitetta ja velvollisuutta käyttää virkapukua koskevia säännöksiä tarkennettaisiin.

Rajavartiolaitain, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin ja ampuma-aselakiin tehtäisiin Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta johtuvat lakitekniset muutokset. Rajavartiolaitain lisättäisiin säännökset valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenteosta ja Euroopan unionin nopeisiin rajainterventioryhmiin kuuluvien virkamiesten toimivaltuuksista tilanteessa, jossa Suomi on velvoitettu vastaanottamaan Euroopan raja- ja merivartioviraston koordinoimaa tukea alueelleen ilman omaa pyyntöään. Poliisilakiin lisättäisiin säännökset poliisin osallistumisesta Euroopan raja- ja merivartioviraston palautustoimenpiteisiin, operaatioihin ja muuhun toimintaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	3
1.1 Eroamisikä.....	3
1.2 Oikeus jatkaa palvelua eroamisians jälkeen.....	4
1.3 Palvelussitoumukset.....	4
1.4 Raja- ja merivartiokoulussa opiskeleminen.....	5
1.5 Eurooppalainen raja- ja merivartiosto.....	5
2 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
2.2 Organisatoriset vaikutukset.....	7
2.3 Sukupuolivaikutukset.....	7
3 ASIAN VALMISTELU.....	7
4 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta.....	11
1.2 Rajavartiolaki.....	14
1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa.....	16
1.4 Poliisilaki.....	16
9 luku Erinäiset säännökset.....	16
1.5 Ampuma-aselaki.....	18
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	18
3 VOIMAANTULO.....	18
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	18
LAKIEHDOTUKSET.....	21
1. Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta.....	21
2. Laki rajavartiolain muuttamisesta.....	26
3. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 39 §:n muuttamisesta.....	28
4. Laki poliisilain 9 luvun muuttamisesta.....	29
5. Laki ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta.....	31
LIITE.....	32
RINNAKKAISTEKSTIT.....	32
1. Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta.....	32
2. Laki rajavartiolain muuttamisesta.....	40
3. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 39 §:n muuttamisesta.....	43
4. Laki poliisilain 9 luvun muuttamisesta.....	44
5. Laki ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta.....	47

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Eroamisikä

Julkisten alojen eläkelaki (81/2016) tuli voimaan 1.1.2017. Lain mukaan eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Julkisten alojen eläkelaki määrittää, milloin oikeus eläkkeeseen alkaa. Eläkkeelle voi jäädä, kun saavutetaan alin vanhuuseläkeikä. Vastaavasti palvelussuhde päättyy viimeistään, kun eroamisikä täyttyy. Myös sotilaseläkejärjestelmästä säädetään julkisten alojen eläkelaisissa.

Rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen eroamisikästä säädetään rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005, *rajavartiolaitoksen hallintolaki*) 35 a §:ssä. Jotta vältettäisiin tilanne, että palvelussuhde päättyy eroamisikästä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen, tulee rajavartiolaitoksen hallintolain eroamisikää koskevia säännöksiä muuttaa uudistusta vastaavasti. Eläkeuudistusta valmisteltaessa oli keskeisenä tavoitteena, että eläkkeelle siirtymistä myöhennetään vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohti yhdenvertaisesti kaikilla ryhmillä. Myös eroamisikää on tarpeen korottaa vastaavasti vaiheittain.

Julkisten alojen eläkelaisissa sotilaan alin vanhuuseläkeikä porrastetaan syntymävuoden mukaan 55 vuodesta ja lentäjillä 45 vuodesta ylöspäin. Kaikille erityisryhmille ei ole säädetty omaa eläkeikätaulukkoa, vaan julkisten alojen eläkelain 102 §:n 5 momentissa säädetään, että sotilaan alin vanhuuseläkeikä on sama kuin hänen eroamisikänsä, jos se on korkeampi kuin pykälän 2—4 momentissa säädetty vanhuuseläkeikä. Pykälän 6 ja 7 momentin edellytysten täytyessä sotilas voi kuitenkin jäädä vanhuuseläkkeelle jo ennen eroamisikänsä.

Rajavartiolaitoksen muissa sotilasviroissa kuin ylimmissä sotilasviroissa eroamisikä on 55 vuotta. Eroamisikää korotettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelain mukaisia eläkeikäjä. Korottaminen on välttämätöntä, koska muuten alin vanhuuseläkeikä nousee korkeammaksi kuin nykyinen eroamisikä, jolloin oikeutta vanhuuseläkkeeseen ei muodostuisi. Eroamisikää tulee korottaa vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen.

Valtiovarainministeriö on kirjeessään 29.1.2016 sisäministeriölle ja puolustusministeriölle pitänyt tärkeänä, että eläkeuudistus koskee yhtäläisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä rajaamatta mitään henkilöstöryhmää muutoksen ulkopuolelle. Tästä syystä Rajavartiolaitoksessa korotettaisiin Rajavartiolaitoksen ylimpien sotilasvirkojen sekä lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevien eroamisikää, jotta eläkkeelle siirtymisen myöhentyminen koskisi yhtäläisesti myös heitä. Virkojen eroamisikien korottaminen ei olisi välttämätöntä, koska niissä palvelevat voivat edellytysten täytyessä jäädä vanhuuseläkkeelle jo ennen eroamisikänsä eivätkä alimmat vanhuuseläkeikäet nouse nykyisiä eroamisikää korkeammiksi.

Rajavartiolaitoksen päällikön eroamisikä on nykyään 63 vuotta ja Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin eroamisikä on 60 vuotta. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla erikoisupseerilla, nuoremmalla upseerilla, esiupseerilla ja opistoupseerilla eroamisikä on nykyään 50 vuotta ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta. Eroamisikää tulee korottaa vuodesta 2018 lukien kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen.

Vastaavasta syystä myös rajavartiolaitoksen hallintolain 35 §:n 4 momentin mukaisia niin sanottujen vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvien siviilivirassa palvelevien virkamiesten eroamisikä tulisi korottaa. Pykälän 4 momentin 4 kohdan mukaan muussa kuin sotilasvirassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 64 vuotta.

Näitä eroamisikä nostettaisiin eroamisiän täyttymisen mukaan kolmella kuukaudella vuodessa alkaen vuodesta 2018, yhteensä enintään kahdella vuodella. Muutos vastaisi julkisten alojen eläkelain voimaantulon (82/2016) 6 §:n mukaisia muutoksia ammatillisiin eläkeikiin.

1.2 Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Rajavartiolaitoksen hallintolain 35 §:n 1 momentin mukaan Rajavartiolaitoksen päällikkö voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että muu kuin tasavallan presidentin nimittämä virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta, ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyttää 55 vuotta.

Säännöstä muutettaisiin eläkeuudistusta vastaavasti. Vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevien siviiliviroissa palvelevien enimmäisikärajoja tulisi nostaa eläkeuudistuksen mukaisesti portaittain aina 70 ikävuoteen saakka. Vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevien sotilasvirassa palvelevien eroamisikää voitaisiin nostaa rajavartiolaitoksen hallintolain mukaan määräytyvään eroamisikään saakka. Vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevat sotilasvirassa palvelevat ovat rajavartijoita ja merivartijoita.

1.3 Palvelussitoumukset

Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan palvelussitoumuksesta säädetään rajavartiolaitoksen hallintolain 27 §:ssä. Korvausvelvollisuutta koskeva säännös ei vastaa Rajavartiolaitoksessa palvelussitoumusten ottamisessa noudatettua käytäntöä. Säännöksen tulisi kattaa myös tilanne, jossa opiskelija ei ota vastaan Rajavartiolaitoksen virkaa sekä tilanne, jossa Rajavartiolaitoksen virkamiehen virkasuhde puretaan taikka hän hakeutuu valtion muun organisaation palvelukseen siten, että viran vastaanottamisen perusteella virkamies katsotaan valtion virkamieslain (750/1994) nojalla eronneeksi aikaisemmasta virastaan.

Palvelussitoumus ei ole Rajavartiolaitoksen lentävän henkilöstön kohdalla edellytyksenä opiskeluun osallistumiselle, toisin kuin rajavartijan peruskurssille osallistuvalla. Lisäksi sitoumuksen antamisvelvollisuus koskee säännöksen sanamuodon perusteella vain tehtävään jo koulutettua ja lentävään henkilöstöön kuuluvaa. Lentävän henkilöstön osalta lainsäädäntöä tulisi selkeyttää siten, että nykykäytännön mukainen työnantajan oikeus harkita sitoumuksen tarpeellisuus koulutuksen ja sitouttamistarpeen mukaisesti todetaan säännöksessä nimenomaisesti.

1.4 Raja- ja merivartiokoulussa opiskeleminen

Rajavartiolaitoksen hallintolain 25 e §:n säännökset opiskelijan virkapuvun käytöstä koskevat vain rajavartijan peruskurssin opiskelijoita. Virkapuvun käytön velvollisuuden tulisi kuitenkin koskea niitä Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelevia kadetteja, jotka suorittavat opintojaan Raja- ja merivartiokoulussa. Sama koskee myös 25 f §:ssä säädettyä käyttäytymisvelvoitetta.

Rajavartiolaitoksen hallintolaissa ei ole säännöstä Raja- ja merivartiokoulun opetuksen ja koulutuksen julkisuudesta. Opetus on pääsääntöisesti julkista. Raja- ja merivartiokoulun toiminnan luonteen vuoksi opetuksessa käsitellään toisinaan salassa pidettävää ja turvallisuusluokiteltua tietoa sekä taktisia ja teknisiä menetelmiä koskevaa salassa pidettävää tietoa. Opetuksen ja koulutuksen julkisuutta rajattaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti.

1.5 Eurooppalainen raja- ja merivartiosto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1624 Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta (*raja- ja merivartiostoasetus*) tuli voimaan 6.10.2016. Asetuksen nopean toiminnan reserviä ja nopean toiminnan kalustoreserviä koskevia säännöksiä sovelletaan 7.12.2016 alkaen. Asetuksen palautusreservi-säännöksiä sovelletaan 7.1.2017 alkaen.

Asetuksella perustettiin Eurooppalainen raja- ja merivartiosto varmistamaan Euroopan yhdenmukainen rajaturvallisuus ulkorajoilla, jotta ulkorajojen ylittämistä voidaan hallita tehokkaasti. Eurooppalaisen raja- ja merivartioston muodostavat Euroopan raja- ja merivartiostovirasto (Frontex) ja rajaturvallisuudesta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset, myös rannikkovartiostot niiden hoitaessa rajavalvontatehtäviä.

Asetuksella kumottiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivat viraston perustamisesta annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2007/2004 (*rajaturvallisuusvirastoasetus*) ja nopeiden rajainterventoryhmien perustamista koskevan mekanismin käyttöön ottamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 muuttamisesta mainitun mekanismin sekä vierailevien virkamiesten tehtävien ja toimivallan osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 863/2007.

Rajavartiolain (578/2005), henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) ja ampuma-aselain (1/1998) viittaukset kumottuun rajaturvallisuusvirastoasetukseen tulee muuttaa viittauksiksi uuteen asetukseen. Rajavartiolakiin tulisi lisätä säännös kansallisesta päätöksenteosta silloin, jos Suomi velvoitettaisiin raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella vastaanottamaan viraston koordinoimaa tukea alueelleen ilman rajavartiolain 15 a tai 15 c §:n mukaista valtioneuvoston tai Rajavartiolaitoksen pyyntöä.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella lähetetyllä nopean rajainterventoryhmän jäsenellä tulisi olla Suomessa samat toimivaltuudet kuin Suomen esittämän pyynnön johdosta lähetetyllä nopean rajainterventoryhmän jäsenellä on rajavartiolain 35 a §:n ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 39 §:n perusteella.

Vierailevien virkamiesten olisi jatkossakin toimittava Rajavartiolaitoksen ohjeiden mukaan ja pääsääntöisesti toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa. Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklan 6 kohta mahdollistaa vastaanottavan jäsenvaltion valtuuttamaan vieraillevat virkamiehet käyttämään voimakeinoja myös ilman vastaanottavan jäsenvaltion rajavarti-

joiden läsnäoloa. On kuitenkin perusteltua säilyttää nykyinen rajavartiolain 35 a §:n säännös, jonka mukaan vieraileva virkamies saa käyttää voimakeinoja vain toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa.

Poliisilakiin (872/2011) ehdotetuilla säännöksillä täydennetään raja- ja merivartiostoasetuksen säännöksiä siltä osin kun se on välttämätöntä. Raja- ja merivartiostoasetuksen soveltaminen edellyttää täydentävää kansallista sääntelyä, koska siinä on jätetty eräitä kysymyksiä kansallisesti ratkaistaviksi. Näitä ovat erityisesti kysymys siitä, mikä viranomainen Suomessa on toimivaltainen tekemään pyynnön Euroopan raja- ja merivartiostolle tiettyyn toimenpiteeseen ryhtymisestä. Raja- ja merivartiostoasetus koskee poliisia erityisesti palautuksiin liittyvän toiminnan osalta.

Palauttamisista säädetään ulkomaalaislain (301/2004) 146 a §:ssä. Ulkomaalaislain 147 b §:ssä säädetään lentoteitse tapahtuvasta maasta poistamisesta. Ulkomaalaislain 151 §:n mukaan poliisin ja rajatarkastusviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin ulkomaalaisen pääsyn epäämiseksi, käännyttämiseksi ja maasta karkottamiseksi. Suomessa poliisi vastaa maasta poistamispäätösten täytäntöönpanoista. Voimassa olevan maasta poistamisohjeen (2020/2013/4518) mukaan maasta poistettavalle asetetaan saattajat lentokuljetuksen ajaksi, jos lennon turvallisuus tai maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano muutoin sitä edellyttää. Kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi myös esittää pyynnön saattajien asettamiseksi. Kuljetusyhtiön ohjeita riskimatkustajista tulee noudattaa. Saattajien määrä on harkittava tapauskohtaisesti. Pääsääntönä on, että yhtä saatettavaa kohden on kaksi saattajaa.

Tällä hetkellä erityisiä järjestelyjä vaativat täytäntöönpanotoimet, kuten esimerkiksi kansalliset tai kansainväliset yhteispalautuslennot, suoritetaan Helsingin poliisilaitoksen koordinoimina. Helsingin poliisilaitos toimii maasta poistamiseen liittyvissä asioissa Frontexin kansallisenä yhteyspisteenä. Muut poliisiyksiköt ovat velvollisia asettamaan henkilöstöstään poliisimiehiä saattajiksi yhteispalautuksiin. Pynnön toisen poliisiyksikön henkilöstön käyttämisestä saattotehtäviin tekee ja siitä päättää Helsingin poliisilaitoksen päällystään kuuluva poliisimies. Suomalainen poliisimies ei kannata asetta toimiessaan palautuksen saattajana.

Raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitetut palautukset eivät kokonaan korvaa Suomesta tapahtuvia palautuksia vaan luovat palautuksiin yhden uuden mahdollisuuden.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Eroamisiät

Sotilasvirkojen eroamisikien nostolla ei ole varsinaisia kansantaloudellisia vaikutuksia tai valtiontaloudellisia vaikutuksia, vaan vaikutukset seuraavat suoraan julkisten alojen eläkelain säännöksistä. Sotilasvirkojen määrä pysyisi toistaiseksi nykyisenä, joten eläkesäännösten muuttuessa työurat pitenevät. Tämä ei kuitenkaan muuta Rajavartiolaitoksen rekrytointitarvetta kadettikoulutukseen tai rajavartijan peruskurssille.

Vanhoiden siirtymäsääntöjen piiriin kuuluvien siviilivirkojen eroamisikien nosto pidentäisi työuria jonkin verran ja siten nostaisi työllisyysastetta. Näiden siviilivirkojen eroamisian nosto alentaisi jonkin verran eläkejärjestelmän kustannuksia. Eroamisikien korottamisella saavutettavat eläkekustannusten säästöt ovat vanhojen siirtymäsääntöjen piiriin kuuluvien noin 100 siviiliviran osalta noin 700 000 euroa. Eroamisikien nostaminen kuitenkin pidentää työuria, jonka seurauksena eläkemaksuja maksetaan pidemmältä ajalta. Keskimääräinen eroamisian

korotus vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvilla siviiliviranhaltijoilla olisi noin 10 kuukautta, vaihteluvälin ollessa nollasta kuukaudesta 24 kuukauteen.

Raja- ja merivartiostoasetus

Raja- ja merivartiostoasetuksen taloudellisia vaikutuksia Rajavartiolaitokseen on käsitelty valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle U 2/2016 vp. Kustannuksia aiheuttaa Rajavartiolaitoksen henkilöstön irrottamisesta Frontexille nopean toiminnan reserviin. Asetuksella vahvistettu Suomen osuus on 30 henkilöä. Vuoden 2017 talousarviossa Rajavartiolaitos sai kahden miljoonan euron rahoituksen Eurooppalaisen raja- ja merivartioston velvoitteiden toimeenpanoon. Rahoitus kattaa 30 henkilötyövuotta.

Suomalaisten poliisimiesten ilmoittamisesta pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajien reserviin ja muusta osallistumisesta Frontexin järjestämiin operaatioihin ja tapahtumiin ei aiheudu erityisiä lisäkustannuksia, sillä virasto maksaa muut kulut paitsi henkilöiden palkkakulut. Palauttamistehtävä on luonteeltaan lyhytaikainen. Pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajien reserviin mukaan ilmoitettavien poliisimiesten lukumäärä ja se, kuinka usein nämä valikoituvat palautusoperaatioihin, luonnollisesti vaikuttavat vuosittaisen kustannuksen loppusummaan.

Koska Frontex vastaa palautuskustannuksista sen järjestämissä palautusoperaatioissa, voi Suomikin hyötyä tästä henkilöitä Suomesta palautettaessa.

2.2 Organisaatoriset vaikutukset

Eroamisiät

Eroamisikien nousu johtuu eläkeikien noususta, jonka vaikutuksia Rajavartiolaitoksen sodan ajan joukkojen johtajareserviin on käsitelty julkisten alojen eläkelain käsittelyn yhteydessä. Rajavartiolaitoksella on noin 2 300 ammattisotilasta. Kriisitilanteessa laitoksen tarvitsemista johtajista noin 25 prosenttia on reservissä. Muutoksen vaikutukset Rajavartiolaitoksen sodan ajan joukkojen suorituskykyyn pyritään minimoimaan kouluttamalla soveltuvia asevelvollisia sodan ajan joukkojen johtajiksi.

2.3 Sukupuolivaikutukset

Eroamisiät

Esityksellä ei ole sukupuolivaikutuksia, sillä ehdotettuja eroamisikäsäännöksiä sovelletaan samalla tavalla sekä miehiin että naisiin. Ehdotetut sotilasvirassa palvelevia koskevat eroamisäännökset koskevat 1970-luvun lopulla syntyneisiin saakka käytännössä miehiä, sillä naisten vapaaehtoinen asepalvelus tuli mahdolliseksi vuonna 1995. Vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvista arviolta 100 siviilihenkilöstä noin 80 prosenttia on naisia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: sisäministeriön poliisiosasto, sisäministeriön maahanmuutto-osasto, oikeusministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Keva, Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisihallitus, tietosuojavaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Helsingin poliisilaitos, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry, Päälystöliitto ry, Rajaturvallisuusunioni ry, Suomen Kone-

päällystöliitto SKL ry, Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry ja Upseeriliitto ry. Lausuntopyyntö julkaistiin myös sisäministeriön kotisivuilla www.intermin.fi.

Asiaa on käsitelty ja Rajavartiolaitoksen henkilöstöjärjestöjä on kuultu lakiehdotuksista Rajavartiolaitoksen yhteistoimintaneuvottelussa marraskuussa 2016. Lisäksi henkilöstöjärjestöiltä on pyydetty lausunnot esitysluonnoksesta.

Lausunnon antoivat sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Keva, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Poliisihallitus, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry, Päällystöliitto ry, Rajaturvallisuusunioni ry, Suomen Konepäällystöliitto SKL ry ja Upseeriliitto ry. Palkansaajajärjestö Pardia ry viittasi lausuntonaan jäsenjärjestöjensä lausuntoihin. Sisäministeriön poliisiosasto, Helsingin poliisilaitos ja Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä, joka on saatavilla sisäministeriön kotisivuilla.

Eroamisikä

Useimmat lausunnonantajat kannattivat eroamisikien nostamista esitetyllä tavalla. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että eläkeuudistuksessa sovitut muutokset koskevat yhtäläisesti kaikkia valtion palveluksessa olevia henkilöstöryhmiä rajaamatta mitään henkilöstöryhmää muutoksen ulkopuolelle. Valtiovarainministeriö, Keva ja Suomen Konepäällystöliitto ry katsovat, että eroamisikien korotus tulisi ulottaa koskemaan myös Rajavartiolaitoksen ylimpiä sotilasvirkoja. Valtiovarainministeriö ei näe henkilöstöpoliittisia perusteita riittävinä ylimmän johdon rajaamiselle ulkopuolelle. Suomen Konepäällystöliitto ja MPHL ry korostavat henkilöstöryhmien tasapuolista kohtelua.

Esityksen viimeistelyssä päädyttiin korottamaan myös Rajavartiolaitoksen ylimpien sotilasvirkojen eroamisikää yhdenvertaisuussyistä.

Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry katsoo, ettei Rajavartiolaitoksen niin sanottujen vanhojen siviileiden eroamisikään tule tehdä muutoksia. Vuoden 2005 eläkelakien muutoksessa nämä Rajavartiolaitoksen niin sanottujen vanhojen siviilien eroamisiät jäivät voimaan ja ne jäivät voimaan myös 1.1.2017 voimaan tullessa julkisten alojen eläkelaisissa ja niistä säädellään siis julkisten alojen eläkelain voimaansäätölaissa, joka niin ikään tuli voimaan 1.1.2017. Niin sanottuja vanhoja siviileitä on Rajavartiolaitoksessa lukumääräisesti vähän (alle 100 henkilöä), ja on turhaa tehdä heitä koskevaa lakimuutosta, koska he tulevat jäämään eläkkeelle muutaman vuoden sisällä (noin 4–5 vuoden sisällä), jonka jälkeen lakikirjaus on tarpeeton. MPHL ry:n ehdotus on, että niin sanottujen vanhojen siviileiden eroamisiät nostetaan siten, että vuonna 1962 tai sitä aiemmin syntyneiden osalta eroamisikää ei nosteta lainkaan. Vuonna 1963 ja sitä myöhemmin syntyneiden osalta nostetaan 1.1.2018 lukien kolme kuukautta vuodessa. Näin olleen vuonna 2025 eroamisiät olisivat nousseet 2 vuotta.

Lausuntopalautteen käsittelyn yhteydessä todettiin, että julkisten alojen eläkelain voimaansäätölaain 7 §:ssä säädetään oikeudesta vanhuuseläkkeeseen muussa laissa säädettyssä eroamisikässä, ei itse eroamisikästä. Tilastojen perusteella voidaan todeta, että Rajavartiolaitoksen niin sanottujen vanhojen siviilien ei kaikkien tule jäämään eläkkeelle muutaman vuoden sisällä, vaan heistä viimeiset jäävät eläkkeelle 2030-luvun alussa. MPHL ry:n syntymävuoteen perustuvaa ehdotusta ei pidetä toteuttamiskelpoisena. Palvelusajan pituuden perusteella porrastetut eroamisiät eivät määräydy syntymävuoden perusteella. Eroamisikien myöhennys pitää sitoa nykyäänösten mukaisen eroamisikänsä täyttämiseen, jotta eläkkeelle siirtymisen myöhennys on yhdenvertainen muihin henkilöstöryhmiin verrattuna.

Rajaturvallisuusunioni ry ehdottaa, että siviiliviroissa palvelevilla tulisi kaikilla olla oikeus palvella syntymävuodesta riippumatta 70 ikävuoteen asti. Rajaturvallisuusunioni ry ehdottaa, että myös raja- ja merivartijoille mahdollistettaisiin sama oikeus jäädä eläkkeelle kuin julkisten alojen eläkelain 102 §:n 6 ja 7 momentin mukaan on Rajavartiolaitoksen muilla sotilailta. Lausuntopalautteen käsittelyn yhteydessä todettiin, ettei julkisten alojen eläkelain säännöksiin ole tarkoitus tehdä muutoksia tässä yhteydessä.

JUKO ry:n mukaan nyt esitetyllä tavalla niin sanotut vanhat edunsaajat saavat oikeuden palvelulla pidempään, koska eroamisikä määritetään syntymävuoden mukaan. JUKO ry:n näkemyksen mukaan heidän osaltaan eroamisiän määräytymisperuste tulisi määrittää vastaavasti kuin oikeus sotilaseläkkeeseen saavutetaan. Nyt esitetty malli hidastaa upseerien virkakiertoa ja vähentää entisestään evp-henkilöstön käyttömahdollisuuksia sodanajan tehtäviin.

Upseeriliiton ja JUKO ry:n näkemyksen mukaan sotilasammattillisesti koulutettua reserviä ei kyetä tehokkaasti korvaamaan pelkästään reserviläisiä kouluttamalla. Tästä johtuen sotilasvirkojen määrää Rajavartiolaitoksen rauhanajan organisaatiossa suhteessa siviilivirkojen määrään tulisi nostaa.

Valtiovarainministeriö ja Keva esittävät, että valtion taloushallintotehtävien keskittämiseen liittyen (laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta, 1053/2016) siirtyvän henkilöstön eroamisikä säädetäisiin osaltaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain siirtymäsäännöksenä. Lausuntokierroksen jälkeen valtiovarainministeriö kuitenkin ilmoitti, että asia hoidetaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) muutoksella myöhempänä ajankohdantana.

Valtiovarainministeriö toteaa esityksen taloudellisista vaikutuksista, että eroamisikä nostaminen kuitenkin pidentää työuria, jonka seurauksena muun muassa eläkemaksuja maksetaan pidemmältä ajalta. Taloudellisissa vaikutuksissa tulisi esittää jonkinlainen arvio eroamisikä nostamisen kustannusvaikutuksista eläkejärjestelmälle.

JUKO ry:n näkemyksen mukaan eroamisikä muutoksella on merkittäviä taloudellisia ja organisatorisia vaikutuksia. Eroamisiän myöhentäminen korottaa maksettavia sotilaseläkkeitä 2 prosenttia vuodessa. Lisäksi se aiheuttaa palkkamenoja sen joukon osalta, joka muutoin olisi eläköitynyt.

Upseeriliiton mukaan niin sanottujen vanhojen sotilaiden (virkaan nimittämisvuosi ennen vuotta 1993) osalta esityksestä syntyy taloudellisia vaikutuksia. Heidän eroamisikänsä nostetaan kolmella kuukaudella vuotta kohti 2018 alkaen, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys. Tällöin syntyy tilanteita, joissa oikeus sotilaseläkkeeseen saavutetaan jopa 18 kuukautta aiemmin kuin pakollinen eroamisikä. Tämä korottaa maksettavien eläkkeiden sekä palkkojen kokonaissummaa.

Palvelussitoumukset

JUKO ry, Päälystöliitto ry, Rajaturvallisuusunioni ry ja Upseeriliitto ry eivät kannata lentävän henkilöstön palvelussitoumuksen muuttamista harkinnanvaraiseksi. Ne toteavat, että Rajavartiolaitoksen palkkausjärjestelmän lentolisän korotusosan maksaminen on kytketty palvelussitoumukseen. Palvelussitoumuksen muuttaminen harkinnanvaraiseksi lisäisi epävarmuutta lentävän henkilöstön pysyvyyteen Rajavartiolaitoksen palveluksessa. Suomen Konepäälystöliitto katsoo, että mikäli palvelussitoumuksia muutetaan harkinnanvaraisiksi, nykyinen palvelussitoumusjärjestelmään perustuva kokonaisansiotasoo on turvattava. Upseeriliiton mielestä lentäjien palvelussitoumuksia vaadittaessa käytänteiden tulee olla yhteneviä ilmavoimien lentäjien kanssa.

JUKO ry ja Rajaturvallisuusunioni ry katsovat, että kaikki päätökset palvelussitoumuksen mukaisesta takaisinperinnästä tulisi tehdä Rajavartiolaitoksen esikunnassa. Tällä muutoksella taattaisiin kaikille yhdenvertainen kohtelu. Lisäksi HR-palvelut ja kustannusten seuranta on sijoitettu uudessa organisaatiossa Rajavartiolaitoksen esikuntaan.

Palvelussitoumus vaikuttaa perustuslailla suojattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja jokaisen oikeuteen hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai toimeentulolla. Tämän takia palvelussitoumuksen vaatimista pyritään jatkossa entisestään rajoittamaan siten, että yhä harvemmalta lentävään henkilöstöön kuuluvilta vaadittaisiin jatkossa palvelussitoumus. Jo nykyisen lain aikana on ollut mahdollista jättää palvelussitoumus vaatimatta lentävään henkilöstöön kuuluvilta virkamiehiltä, joiden koulutuskustannukset eivät ole olleet erityisen suuret. Lain sanamuodon täsmentäminen esityksen mukaiseksi kuitenkin poistaisi tältä osin tulkinta-erimielisyydet.

Eurooppalainen raja- ja merivartiosto

JUKO ry ja Upseeriliitto ry toteavat, että nykyinen virkaehtosopimusjärjestelmä on rakennettu kansallisia tehtäviä varten ja se vaatisi uudistamista. JUKO ry ja Päälystöliitto ry korostavat tarvetta selkeyttää muun muassa palvelussuhteen ehtoja, virkamiesoikeudellisia vastuukysymyksiä ja vakuutusturvaa.

Poliisihallitus esittää täsmennettäväksi poliisilain ehdotettua säännöstä vieraan valtion virkamiehen toimivaltuuksista Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä. Esityksen perustelujen mukaan vieraan valtion virkamiehen käyttäessä voimakeinoja vaaditaan suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen läsnäoloa. Asia on niin merkittävä, että se tulisi kirjata pykälätasolle. Samoin tulisi täsmentää säännöstä poliisimiehen toimivaltuuksista hänen suorittaessaan raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää.

Poliisihallituksen kannan perusteella on täydennetty vieraan valtion virkamiehen voimakeinojen käyttöä koskevaa säännöstä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, ettei Ahvenanmaan maakunnan poliisi osallistu Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palautustoimenpiteisiin, operaatioihin ja muuhun toimintaan.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Samaan aikaan eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamiseksi (HE 30/2017 vp). Siinä puolustusvoimien virkojen eroamisikäsnöykset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaisissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentymistä. Esitykset on pyritty valmistelemaan samansisältöisiksi yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja ne olisi perusteltua käsitellä yhtä aikaa.

Hallituksen esitys liittyy eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisäministeriön hallinnonalan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 107/2016 vp). Esitykseen sisältyvissä rajavartiolain ja poliisilain muutosehdotuksissa ehdotetaan muutoksia osin samoihin säännöksiin, joita koskevia muutosehdotuksia sisältyy nyt annettavaan esitykseen. Tämä tulisi ottaa huomioon eduskuntakäsittelyssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta

25 §. *Raja- ja merivartiokoulussa annettava koulutus ja opetus.* Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin koulutuksen ja opetuksen julkisuudesta Raja- ja merivartiokoulussa. Raja- ja merivartiokoulun opetus olisi ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti julkista, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista muuta johdu. Lisäksi Raja- ja merivartiokoulu voisi rajoittaa pääsyä seuraamaan opetusta palvelusturvallisuuden varmistamiseksi, opetustilojen rajallisuuden vuoksi tai muusta vastaavasta perustellusta syystä.

Raja- ja merivartiokoulun toiminnan luonteen vuoksi opetuksessa käsitellään toisinaan rajaturvallisuuden ja maanpuolustuksen turvallisuuden kannalta salassa pidettävää ja turvallisuusluokiteltua tietoa sekä taktisia ja teknisiä menetelmiä koskevaa salassa pidettävää tietoa. Tämän vuoksi voi olla tarpeen rajoittaa opetuksen julkisuutta. Raja- ja merivartiokoulussa annetaan myös sotilasammattillista opetusta, johon liittyy aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttöä. Opetukseen osallistuvilla ja opetusta seuraavilla tulee olla silloin asianmukainen suojavarustus.

Säännös vastaisi Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 4 §:ssä ja Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 18 §:ssä säädettyä.

25 e §. *Opiskelijan virkapuvun käyttö.* Pykälä koskee vain rajavartijan peruskurssin opiskelijoita. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain säännökset, kuten virkapuvun käyttövelvollisuus, koskevat Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan koulutettavia heidän opiskellessaan Maanpuolustuskorkeakoulussa. Mainitut kadetit kuitenkin suorittavat osan opinnoistaan Raja- ja merivartiokoulussa. Pykälän mukainen virkapuvun käyttövelvollisuus Raja- ja merivartiokoulussa tulisi ulottaa myös heihin. Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa olevan velvollisuudesta käyttää palveluksessa Rajavartiolaitoksen virkapukua säädetään 23 §:ssä.

25 f §. *Opiskelijan käyttäytymisvelvoite.* Pykälä koskee vain rajavartijan peruskurssin opiskelijoita. Käyttäytymisvelvoite tulisi ulottaa myös Raja- ja merivartiokoulussa opiskeleviin kadetteihin.

26 a §. *Muuhun koulutukseen osallistuminen.* Pykälästä poistettaisiin maininta rajavartijan peruskurssin opiskelijasta, sillä hän ei ole opiskeluaikanaan Rajavartiolaitoksen virkamies. Muutos on tekninen.

27 §. *Palvelussitoumus.* Pykälän 1 momentti koskisi Raja- ja merivartiokouluun pääsykokeen perusteella valittavan opiskelijan palvelussitoumusta. Säännös säilyisi muuttamattomana.

Rajavartiolaitoksen lentävään henkilöstöön koulutettavan ja lentävään henkilöstöön kuuluvan palvelussitoumuksesta säädettäisiin jatkossa 2 momentissa. Nykyistä sääntelyä muutettaisiin niin, että henkilön olisi annettava palvelussitoumus vain vaadittaessa, toisin kuin 1 momentissa tarkoitettu palvelussitoumus. Lentävän henkilöstön palvelussitoumus sisältäisi työnantajan oikeuden harkita sitoumuksen tarpeellisuus koulutuksen ja sitouttamistarpeen mukaisesti. Lentävään henkilöstöön kuuluvaksi katsottaisiin myös siihen koulutettavat virkamiehet.

Nykyinen korvauksen määräämistä koskeva 2 momentti jaettaisiin uudeksi 3 ja 4 momentiksi. Näistä 3 momentti koskisi rajavartijan peruskurssin opiskelijan tai lentävään henkilöstöön koulutettavan korvausvelvollisuutta. Säännös kattaisi selvyuden vuoksi jatkossa myös tilan-

teet, jossa opiskelija ei ota vastaan Rajavartiolaitoksen virkaa. Päätöksen korvauksen perimisestä tekisi jatkossakin Raja- ja merivartiokoulu.

Muutettu 4 momentti koskisi Rajavartiolaitoksen virkamiehen korvausvelvollisuutta. Säännös kattaisi jatkossa tulkinnanvaraisuuden vähentämiseksi myös tilanteen, jossa virkamies ottaa vastaan valtion virkamieslain 65 §:ssä tarkoitettua viran, minkä seurauksena hänet katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virastaan lain nojalla viimeistään mahdollisen koeajan päättyessä, jollei virkasuhdetta ole koeajalla purettu, sekä tilanteen, jossa virkamiehen virkasuhde puretaan työnantajan toimesta. Päätöksen momentissa tarkoitettua korvauksen perimisestä tekisi jatkossakin hallintoyksikkö.

Korvauksen ulosottokelpoisuutta koskeva 4 momentti siirtyisi muuttamattomana 5 momentiksi.

Uuteen 6 momenttiin siirrettäisiin muuttamattomana 2 momentin säännös korvauksen määräytymistä koskevasta asetuksenantovaltuudesta.

28 §. Opiskeluoikeuden menettäminen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin täsmennyksenä uusi 11 kohta, jonka mukaan Raja- ja merivartiokoulu voi peruuttaa opiskelijalta oikeuden osallistua koulutukseen ja opetukseen, jos tämä ilmoittaa kirjallisesti lopettavansa opinnot. Nykytilanteessa on toisinaan ollut epäselvää, mitä opiskelijan ilmoitus päättää opintonsa tarkoittaa opiskeluoikeuden menettämisen kannalta.

35 §. Eroamisikä. Voimassa olevassa 35 §:ssä säädetään oikeudesta jatkaa palvelua eroamisien jälkeen ja 35 a §:ssä eroamisistä. Säännökset ovat lain systematiikan kannalta väärässä järjestyksessä, minkä vuoksi pykälien keskinäinen järjestys vaihdettaisiin. Lain 35 §:ssä säädettäisiin nykyistä 35 a §:ää vastaavasti Rajavartiolaitoksen eroamisistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eroamisistä Rajavartiolaitoksen sotilasviroissa. Säännökseen tehtäisiin julkisten alojen eläkelaista johtuvat eroamisikien muutokset. Momentin 1 kohdan mukaan Rajavartiolaitoksen päällikön eroamisikä on 63 vuotta Vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä Rajavartiolaitoksen päälliköllä eroamisikä säilyisi 63 vuotena. Vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneestä vuonna 1964 syntyneeseen saakka eroamisikää nostettaisiin vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Vuosina 1962–1964 syntyneellä päälliköllä eroamisikä olisi 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen päällikön eroamisistä säädettäisiin 3 momentissa.

Momentin 2 kohdan mukaan Rajavartiolaitoksen apulaispäälliköllä, kenraalilla, amiraalilla, everstillä ja kommodorilla eroamisikä on 60 vuotta. Vuonna 1958 tai sitä ennen syntyneellä Rajavartiolaitoksen apulaispäälliköllä, kenraalilla, amiraalilla, everstillä ja kommodorilla eroamisikä säilyisi 60 vuotena. Vuonna 1959 tai sen jälkeen syntyneestä vuonna 1967 syntyneeseen saakka eroamisikää nostettaisiin vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Vuosina 1965–1967 syntyneellä eroamisikä olisi 62 vuotta. Vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneiden eroamisistä säädettäisiin 3 momentissa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin muiden upseerien kuin 1 tai 2 kohdassa mainittujen sekä erikoisupseerien, opistoupseerilla, rajavartijoiden ja merivartijoiden eroamisistä. Nykyisin eroamisikä on näissä viroissa 55 vuotta. Eroamisikä säilyisi vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotena. Vuonna 1963 tai sen jälkeen syntyneistä vuonna 1972 syntyneisiin saakka eroamisikää nostettaisiin vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Vuosina

HE 40/2017 vp

1970–1972 syntyneellä eroamisikä olisi 57 vuotta. Vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneiden eroamisiestä säädettäisiin 3 momentissa.

Voimassa oleva 35 a §:n 2 momentti koskee lentäjän eroamisikää ja se otettaisiin pykälän 2 momentiksi. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla erikoisupseerilla, nuoremalla upseerilla, esipuseerilla ja opistoupseerilla eroamisikä on nyt 50 vuotta. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa eroamisikä on 55 vuotta. Eroamisikä säilyisi vuonna 1967 tai sitä ennen syntyneellä lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla virkamiehellä 50 vuotena. Vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneistä vuonna 1977 syntyneisiin saakka eroamisikää korotettaisiin vuodesta 2018 alkaen kolmella kuukaudella vuotta kohden, kunnes vuonna 2025 on saavutettu kahden vuoden myöhennys eläkkeelle siirtymiseen. Vuosina 1975–1977 syntyneellä eroamisikä olisi 52 vuotta. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa eroamisikää korotettaisiin vuodesta 2018 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella. Osalla Rajavartiolaitoksen lentäjiä on kuitenkin julkisten alojen eläkelain 102 §:n 6 momentin perusteella oikeus sotilaseläkkeeseen 20 vuoden palveluksen perusteella 45–47 vuoden iässä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen päällikön, vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneiden muussa sotilasvirassa palvelevien tai lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevien virkamiesten sekä vuonna 1978 tai sen jälkeen syntyneiden lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevien muiden virkamiesten eroamisiestä. Eroamisikä määräytyisi julkisten alojen eläkelain 102 §:n 4 momentin perusteella. Momentin vaikutus selviää vuodesta 2027 alkaen, kun sosiaali- ja terveysministeriö säätää vuosittain asetuksella alimman vanhuuseläkeiän. Rajavartiolaitoksen päällikön virassa palvelevan virkamiehen eroamisikä vahvistettaisiin sisäministeriön asetuksella vuodelle, jona hän täyttää 62 vuotta, Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin virassa palvelevan virkamiehen eroamisikä vuodelle, jona hän täyttää 59 vuotta ja muussa sotilasvirassa palvelevan virkamiehen eroamisikä vuodelle, jona hän täyttää 54 vuotta. Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen eroamisikä vahvistettaisiin sisäministeriön asetuksella vuodelle, jona lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palveleva virkamies täyttää 54 vuotta ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palveleva muu virkamies täyttää 49 vuotta.

Eroamisikää tarkistettaisiin sotilasvirassa palvelevan virkamiehen 57–65 vuoden eroamisiestä, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen 57 vuoden eroamisiestä ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen 52 vuoden eroamisiestä alkaen yhtä monella kuukaudella kuin alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan julkisten alojen eläkelain 102 §:n 4 momentin mukaan.

Voimassa oleva 35 a §:n 3 momentti otettaisiin pykälän 4 momentiksi ja se säilyisi muuttamattomana. Momentissa on informatiivinen viittaus valtion virkamieslakiin, jossa säädetään muun kuin sotilasvirassa palvelevan virkamiehen eroamisiestä.

Voimassa oleva 35 a §:n 4 momentti otettaisiin pykälän 5 momentiksi. Siinä ovat 1990-luvulla tehtyyn sotilaseläkejärjestelmän uudistamiseen liittyvät eroamisikiä koskevat siirtymäsäännökset. Momentti säilyisi muuttamattomana lukuun ottamatta momentin kohtaa 1, joka poistettaisiin tarpeettomana. Kohdan tarkoittamia kapteenin ja kapteeniluutnantin virassa palvelevia ei enää ole Rajavartiolaitoksen palveluksessa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin 5 momentissa tarkoitettujen siirtymäsäännösten piiriin kuuluvien henkilöiden eroamisikien korotuksista. Pykälän 5 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen rajavartioiden ja merivartioiden oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle myöhentyy julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 24 §:n nojalla vuodesta 2018 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella. Jotta vältettäisiin tilanne, että palvelussuhde päättyy eroamisiässä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen, on 5 momentissa tarkoitettujen rajavartioiden ja merivartioiden eroamisikiä korotettava julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 24 §:ää vastaavalla tavalla. Momentin tarkoittamia raja- ja merivartioita on Rajavartiolaitoksen palveluksessa vuoden 2018 alussa tämän hetkisen tiedon mukaan noin 250 henkilöä.

Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 7 §:n mukaan sen estämättä, mitä julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädetään, muilla kuin mainitun lain 5 luvun mukaisen sotilaseläkeoikeuden piiriin kuuluvilla työntekijöillä, joille on jossakin muussa laissa säädetty edellä mainitussa pykälässä säädettyä alinta vanhuuseläkeikää alempi eroamisikä, on oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle eroamisiansä täytettyään edellyttäen, että muut julkisten alojen eläkelain vanhuuseläkkeelle jäämisen edellytykset täyttyvät. Jotta eläkeikien myöhentäminen koskisi yhdenvertaisesti kaikkia ryhmiä, tulee 5 momentin 3 kohdan mukaisia siviilivirassa palvelvien virkamiesten erityisiä eroamisikiä korottaa vastaavalla tavalla eli vuodesta 2018 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella. Momentin tarkoittamia virkamiehiä on Rajavartiolaitoksen palveluksessa vuoden 2018 alussa tämän hetkisen tiedon mukaan noin sata henkilöä.

Lentäjän tehtäviä koskeva voimassa oleva 35 a §:n 5 momentti otettaisiin pykälän 7 momentiksi ja se säilyisi muuttamattomana.

35 a §. *Oikeus jatkaa palvelua eroamisiansä jälkeen.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa 35 §:ää. Pykälän 1 momentin enimmäisikärajoja nostettaisiin eläkeuudistuksen mukaisesti niin, että Rajavartiolaitoksen päällikkö voi myöntää vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluville vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneille siviilivirkamiehillä oikeuden jatkaa palvelua enintään 68-vuotiaaksi. Vuosina 1958–1961 syntynyt virkamies voitaisiin oikeuttaa jatkamaan palvelustaan 69-vuotiaaksi saakka ja sen jälkeen syntynyt virkamies siihen saakka kun hän täyttäisi 70 vuotta. Vanhojen siirtymäsäännösten piiriin kuuluville raja- ja merivartioille voitaisiin myöntää oikeus jatkaa palvelua momentissa mainituin edellytyksin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 35 §:n mukaan määräytyvän eroamisiansä.

Voimassa olevan 35 §:n 2 momentti siirtyisi muuttamattomana pykälän 2 momentiksi. Momentti koskee menettelyä, jossa päätetään virkamiehen oikeudesta jatkaa palvelua eroamisiansä jälkeen.

1.2 Rajavartiolaki

3 §. *Rajavartiolaitoksen tehtävät.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös Rajavartiolaitoksen kansainvälisestä yhteistyöstä. Rajavartiolaitos vastaa yhteistyöstä Euroopan raja- ja merivartiostoviraston kanssa sekä huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

15 a §. *Tuki Euroopan raja- ja merivartiostovirastolta.* Pykälän viittaus kumottuun rajaturvallisuusvirastoasetukseen muutettaisiin viittaukseksi raja- ja merivartiostoasetukseen. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan uuden asetuksen termejä.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan mukaisesta tilanteesta, jossa neuvoston päätöksen perusteella Suomeen lähetetään nopea rajainterventoryhmä. Neuvoston päätös velvoittaa Suomen tekemään yhteistyötä Euroopan raja- ja meri-

vartioviraston kanssa. Momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston yleisistunto päättää Suomen toimenpiteistä vastaanotettaessa raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan mukaista apua Suomeen kiireellisiä toimia edellyttävässä tilanteessa ulkorajalla.

15 b §. *Euroopan raja- ja merivartiioviraston toimintaan osallistuminen ja teknisen tai operatiivisen avun antaminen ja pyytäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin raja- ja merivartioiden antamisesta Euroopan raja- ja merivartiostolle Euroopan raja- ja merivartioryhmään käytettäväksi nopeaan rajainterventioon. Kukin jäsenvaltio osallistuu nopean toiminnan reserviin raja- ja merivartiostoasetuksen 20 artiklan 5 kohdan ja asetuksen liitteessä I säädetyn osuutensa mukaan. Jatkossa sisäministeri ei enää määritä Suomen kiintiötä, vaan kiintiö tulee suoraan asetuksesta. Pykälän otsikko ja termit muutettaisiin vastaamaan raja- ja merivartiostoasetuksessa säädettyä.

Pykälän uuteen 2 momenttiin otettaisiin pykälän nykyinen teknisen avun antamista koskeva säännös sekä 15 c §:n 1 momentin nykyinen sääntely Rajavartiolaitoksen osallistumisesta Euroopan raja- ja merivartiioviraston muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Rajavartiolaitos päättäisi osallistumisestaan viraston operaatioihin ja muuhun toimintaan sekä teknisen ja operatiivisen avun antamisesta ja pyytamisestä Rajavartiolaitoksen toimialalla. Rajavartiolaitos päättäisi esimerkiksi raja- ja merivartiostoasetuksen 14 artiklassa tarkoitettua lisäavun pyytamisestä toimialallaan, Rajavartiolaitoksen osallistumisesta 15 artiklassa tarkoitettuun yhteisoperaatioon ja 37 artiklassa tarkoitettuun pilottihankkeeseen, Rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvan yhteisoperaation pyytamisestä Suomeen sekä Rajavartiolaitoksen kaluston ja henkilöstön asettamisesta 39 artiklassa tarkoitettuun kalustoreserviin ja nopean toiminnan kalustoreserviin ja muihin asetuksessa tarkoitettuihin Euroopan raja- ja merivartiioviraston ryhmiin kuin 1 momentissa tarkoitettuun nopean toiminnan reserviin. Sisäministeri ei enää vahvistaisi teknisen avun kiintiötä, vaan kaluston antaminen nopean toiminnan kalustoreserviin suunniteltaisiin Suomen ja Euroopan raja- ja merivartiioviraston välisissä vuotuisissa kalustoreservineuvotteluissa.

Pykälän uudessa 3 momentissa nimettäisiin raja- ja merivartiostoasetuksen 23 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste, joka olisi Rajavartiolaitoksen esikunta. Artiklan mukaan kansallinen yhteyspiste vastaa yhteydenpidosta Euroopan raja- ja merivartiostoon kaikissa viraston tehtäviin liittyvissä asioissa. Yhteyspisteen tulee olla tavoitettavissa jatkuvasti.

15 c §. *Rajavartiolaitoksen osallistuminen kansainväliseen tehtävään.* Pykälän 1 momentti koskisi muita kansainvälisiä tehtäviä kuin Euroopan raja- ja merivartiioviraston toimintaan osallistumista. Muihin kansainvälisiin tehtäviin osallistumisesta päättäisi Rajavartiolaitos. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaavasti.

35 a §. *Euroopan raja- ja merivartiioviraston koordinoimiin operaatioihin ja pilottihankkeisiin Suomessa osallistuvan virkamiehen toimivaltuudet ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen.* Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tehtäviään hoitaessaan ja valtuuksiaan käyttäessään ryhmien jäsenten on noudatettava unionin oikeutta ja kansainvälistä oikeutta sekä otettava huomioon perusoikeudet ja vastaanottavan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklan mukaan vastaanottava jäsenvaltio voi valtuuttaa ryhmien jäsenet toimimaan puolestaan. Tätä ei ole tarkoitus mahdollistaa, vaan muiden EU-jäsenvaltioiden virkamiesten olisi jatkossakin toimittava Rajavartiolaitoksen ohjeiden mukaan ja pääsääntöisesti toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa. Tästä otettaisiin nimenomainen maininta pykälään. Schengenin rajasäännösten 14 artiklan mukaisen päätöksen evätä maahanpääsy voisi tehdä vain toimivaltainen suomalainen virkamies, koska kyse on hallintopäätöksestä.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklassa säädetään nopean rajainterventoryhmän lähettamisestä jäsenmaahan ilman jäsenmaan pyyntöä. Tällaisen tilanteen varalta nopean rajainterventoryhmän jäsenellä tulisi raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklan perusteella olla Suomessa samat toimivaltuudet, kuin Suomen 15 a §:n nojalla esittämän pyynnön johdosta lähetetyllä nopean rajainterventoryhmän jäsenellä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella Suomeen lähetetyn nopean rajainterventoryhmän jäsenen toimivaltuudesta suorittaa Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi hänellä olisi oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa vastaavalla tavalla, kuin Suomen pyytämän nopean rajainterventoryhmän jäsenellä.

Pykälän otsikkoon tehtäisiin tekninen muutos.

1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

39 §. *Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille.* Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään oikeudesta luovuttaa Rajavartiolaitoksen henkilörekisterien tietoja Frontexin koordinoimaan operaatioon ja kokeiluhankkeeseen Suomessa osallistuvalla jäsenvaltion virkamiehelle. Pykälän viittaukset kumottuun rajaturvallisuusvirastoasetukseen muutettaisiin viittauksiksi raja- ja merivartiostoasetukseen.

Oikeus saada Rajavartiolaitoksen henkilörekisterien tietoja koskisi sanamuodon perusteella jatkossa myös raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella ilman Suomen pyyntöä Suomeen lähetettyjä vierailevia virkamiehiä. Heillä olisi ehdotetun rajavartiolaitain 35 a §:n muutoksen mukaan rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä sekä rajavartiolaitain 35 §:n 1 momentissa säädetty oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa. Tämän vuoksi on perusteltua, että myös tiedonsaantioikeudet ovat yhteneväiset.

Momentin 3 kohtaan lisättäisiin oikeus luovuttaa henkilörekisterien tietoja raja- ja merivartiostoasetuksen 12 artiklassa tarkoitetulle yhteyshenkilölle. Asetuksen 12 artiklan mukaan yhteyshenkilön tulee saada tietoja kansallisesta koordinoitikeskuksesta ja luodusta kansallisesta tilannekuvasta.

1.4 Poliisilaki

9 luku Erinäiset säännökset

9 a §. *Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan osallistuminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Poliisihallituksen oikeudesta päättää poliisimiesten osallistumisesta Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan. Momentin 1 kohdan mukaan Poliisihallitus päättäisi poliisimiesten asettamisesta raja- ja merivartiostoasetuksen 30 artiklassa säädeltyyn pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajien reserviin. Raja- ja merivartiostoasetus velvoittaa jäsenvaltiot asettamaan saattajia, mutta henkilöiden lukumäärää ei ole päätetty. Jokainen jäsenvaltio päättää itse määrän.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että Poliisihallitus esittäisi pyynnön Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle saada Suomessa käyttöön toisten jäsenvaltioiden viraston käyttöön asettamia pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajia.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että Poliisihallitus päättäisi myös poliisimiesten lähettämisestä Euroopan raja- ja merivartiostoviraston operaatioihin ja muuhun toimintaan. Viraston toimeenpanemia poliisitoimelle sopivia operaatioita ovat muun muassa maasta poistamiset ja laittomaan maahantuloon liittyvät henkilöllisyyden, tuloreittien ja taustojen selvittämishaastattelut EU-alueelle tulon jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pyynnön esittämisestä palautusintervention käynnistämisestä. Raja- ja merivartiostoasetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan olosuhteissa, joissa jäsenvaltion kohdistuu rasitteita sen täyttäessä velvoitteitaan palauttaa ne kolmansien maiden kansalaiset, joista jokin jäsenvaltio on tehnyt palautuspäätöksen, virasto antaa kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä asianmukaista teknistä ja operatiivista apua palautusintervention muodossa. Interventioon voi sisältyä eurooppalaisten palautusinterventioryhmien lähettäminen vastaanottavaan jäsenvaltioon ja palautusoperaatioiden järjestäminen vastaanottavasta jäsenvaltiosta. Raja- ja merivartiostoasetuksen 33 artiklan 2 kohdassa säädetään nopeasta palautusinterventiosta. Tuolloin on kyse olosuhteista, joissa jäsenvaltioon kohdistuu erityisiä ja suhteettomia haasteita sen täyttäessä velvoitteitaan palauttaa ne kolmansien maiden kansalaiset, joista jokin jäsenvaltio on tehnyt palautuspäätöksen. Nopeaan palautusinterventioon voi sisältyä eurooppalaisen palautusinterventioryhmän nopea lähettäminen vastaanottavaan jäsenvaltioon ja palautusoperaatioiden järjestäminen vastaanottavasta jäsenvaltiosta. Suomessa pyynnön palautusintervention käynnistämisestä tekisi sisäministeriö.

Pykälän 3 momentin mukaan Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle sen esittämästä pyynnöstä saada Suomessa käyttöön pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajia sekä poliisimiesten lähettämisestä Euroopan raja- ja merivartiostoviraston järjestämiin operaatioihin ja muuhun toimintaan. Poikkeuksellisessa tilanteessa sisäministeriö voi päättää jo esitetyn pyynnön peruuttamisesta tai lopettaa Poliisihallituksen käynnistämän yhteistyön. Tämä tarkoittaisi yhteistyön lakkaamista sinäkin tilanteessa, että Poliisihallituksen päätöksen nojalla lähetetyt virkamiehet olisivat jo ehtineet toiseen valtioon tai Suomeen olisi jo Poliisihallituksen pyynnön nojalla saapunut vieraan valtion virkamiehiä.

Pykälän 4 momentti sisältäisi säännöksen siitä, että suomalaisen poliisimiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää hänen toimivaltuuksiinsa sovellettaisiin Suomessa toteutettavassa virkatehtävässä sovellettavia säännöksiä, jollei raja- ja merivartiostoasetuksesta muuta johdu. Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja valtuuksista.

Pykälän 5 momentti sisältäisi informatiivisen viittaussäännöksen kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annettuun lakiin (HE 72/2016 vp). Pykälässä mainittuja päätöksentekosäännöksiä sovellettaisiin, ellei kyse ole sellaisesta avusta, jota koskevasta päätöksenteosta säädettäisiin mainitussa laissa.

9 b §. *Vieraan valtion virkamiehen toimivaltuudet Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä.* Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tehtäviään hoitaessaan ja valtuuksiaan käyttäessään ryhmien jäsenten on noudatettava unionin oikeutta ja kansainvälistä oikeutta sekä otettava huomioon perusoikeudet ja vastaanottavan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä, joka osallistuu Suomessa saattajana pakkotoimin tapahtuvaan palauttamiseen tai palautusinterventioon, olisi oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia valtuuksia, jotka suomalainen poliisimies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä olisi oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus Suomen alueella kantaa asetta, ammuksia ja muita varusteita, jos lähettävä jäsenvaltio on antanut tähän suostumuksensa. Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja valtuuksista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vieraan valtion toimivaltaisen virkamiehen oikeudesta käyttää voimankäyttövälineitä. Voimankäyttövälineen käyttäminen edellyttää, että kussakin yksittäisessä tapauksessa suomalainen poliisimies on toimivaltansa rajoissa valtuuttanut vieraan valtion virkamiehen voimankäyttövälineen käyttämiseen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin hätävarjelusta sekä voimakeinojen käytön liioittelusta ja hätävarjelun liioittelusta viittaamalla poliisilain 2 luvun 17 §:n 1 ja 2 momenttiin ja rikoslain 4 luvun asiaa koskeviin säännöksiin. Vieraan valtion virkamies olisi voimakeinoja käyttäessään vastaavassa asemassa kuin suomalainen poliisimies.

Pykälän 5 momentin mukaan 1 ja 3 momentissa poliisimiehestä sanottu soveltuisi myös suomalaisen rajavartiomieheen.

1.5 Ampuma-aselaki

17 §. *Soveltamisalaa koskevat poikkeukset.* Pykälän 1 momentin 17 kohdan viittaukset kumottuun rajaturvallisuusvirastoasetukseen ja kumottuun asetukseen (EY) N:o 863/2007 muutettaisiin viittaukseksi raja- ja merivartiostoasetukseen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä ehdotetaan uutta Rajavartiolaitoksen eroamisikiin liittyvää asetuksenantovaltuutta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen päällikön, vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen muussa sotilasvirassa palvelevan, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen ja vuonna 1978 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen. Rajavartiolaitoksessa näiden henkilöiden eroamisiät vahvistetaan sisäministeriön asetuksella ja ne määräytyisivät sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vahvistetun alimman vanhuuseläkeiän perusteella.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Tarkoitus on, että lait tulisivat sovellettaviksi mahdollisimman pian kesällä 2017.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Palvelussitoumus

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi säännöksiä Rajavartiolaitoksen palvelussitoumuksista. Korvausvelvollisuus palvelussitoumusaikana koskisi jatkossa opiskelijan opintojen keskeytymisen tai keskeyttämisen lisäksi myös tilannetta, jossa opiskelija ei valmistuttuaan ota vastaan Rajavartiolaitoksen virkaa. Korvausvelvollisuus koskisi Rajavartiolaitoksen virkamiehen irtisanoutumisen lisäksi tilannetta, jossa virkamies hakeutuu valtion muun organisaation palvelukseen siten, että viran vastaanottamisen perusteella virkamies katsotaan valtion virkamieslain nojalla eronneeksi aikaisemmasta virastaan sekä tilannetta, jossa virkamiehen virkasuhde

HE 40/2017 vp

puretaan. Palvelussitoumuksen vaatiminen koskisi lentävän henkilöstön virkamiehen lisäksi myös lentävään henkilöstöön koulutettavaa virkamiestä. Lentävän henkilöstön virkamiehen ja lentävään henkilöstön koulutettavan palvelussitoumus olisi kuitenkin harkinnanvarainen.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai toimeentulolla. Rajavartiolaitoksen hallintolain säännökset palvelussitoumuksesta on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 19/2005 vp ja PeVL 31/2013 vp). Palvelussitoumuksesta on arvioitava perustuslain 18 §:n sekä perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatuksen henkilökohtaisen vapauden kannalta.

Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin koulutuksen keskeyttämisen ja virasta eroamisen tilanteita suhteessa korvausvelvollisuuteen aiempaa täsmällisemmin. Lentävän henkilöstön ja lentävään henkilöstöön koulutettavan palvelussitoumus olisi harkinnanvarainen. Laissa säädetään sitoumuksessa tarkoitetun palvelun enimmäisaika ja palvelusuhteen perusehdot sekä palvelusuhdetta koskevien riitaisuuksien ratkaiseminen. Ehdotettu sääntely täyttää perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten vaatimukset, eikä sääntely muodostu tältä osin perustuslain 18 §:n tai 7 §:n 1 momentin kannalta ongelmalliseksi.

Eroamisikä

Esityksessä ehdotetaan, että Rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen eroamisiät nostettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelain ja julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaisia alimpia vanhuuseläkeiä. Muutoksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa palvelussuhde päättyy eroamisiässä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen. Eroamisiät noudattavat eläkeuudistuksen mukaisia alimpia vanhuuseläkeiä, jotka jo ovat tulevien eläkkeensaajien tiedossa. Eroamisikänsääntely ei juuri vaikuta vanhuuseläkkeen määrään. Eroamisiän nosto voi tosin parantaa karttuvaa eläkettä, mutta samalla eläkkeen enimmäismäärä saattaa leikata lisäkarttuman. Näin ollen muutokset eivät ole merkityksellisiä perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan kannalta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevien muussa kuin sotilasvirassa palvelevien virkamiesten erityisiä eroamisikäjä korotetaan vastaavalla tavalla eli vuodesta 2018 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella. Ehdotus ei merkitse vanhojen eroamisikäen lakkauttamista, vaan niiden nostamista asteittain vastaavalla tavalla kuin yleistä eläkeikää nostetaan. Yhdenvertaisuussyistä myös Rajavartiolaitoksen ylimmissä sotilasviroissa palvelevien samoin kuin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan eroamisikäjä korotettaisiin vuodesta 2018 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka kolmella kuukaudella jokaista kalenterivuotta kohden, yhteensä enintään kahdella vuodella.

Muutos toteutuu asteittain, joten se antaa sopeutumisaikaa. Enimmillään eroamisikä nousee kahdella vuodella, mutta tämä korotus koskee henkilöitä, joiden lain voimaan tullessa voimassa oleva eläkeikä täyttyy vasta vuonna 2025 tai sen jälkeen. Eroamisikäen korotuksen perusteena on yhdenvertaisuus ihmisten kesken. Korotus rinnastuu ammatillisten eläkeikäen korotukseen (PeVL 5/2015 vp). Ehdotus ei ole ongelmallinen perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan kannalta.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Esityksessä eroamisikästä säädettäisiin lailla vuoden 2025 loppuun saakka. Vuoden 2025 jälkeen eroamisiät vastaisivat eliniän piteneeseen sopeutettuja eläkeiä, jotka vahvistetaan julkisten alojen eläkelain 95 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen ja lentäjän koulutusta edellyttävässä virassa palvelevien virkamiesten

eroamisiät vahvistettaisiin sisäministeriön asetuksella. Sisäministeriön asetuksenantovaltuus ei sisältäisi harkintaa, joten ehdotettu asetuksenantovaltuus ei ole perustuslain 80 §:n vastainen.

Eurooppalainen raja- ja merivartiosto

Rajavartiolain 35 a §:n muutoksen nojalla nopean rajainterventioryhmän jäsenellä, jonka Frontex on lähettänyt Suomeen raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella ilman Suomen esittämää pyyntöä, olisi rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä lukuun ottamatta 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsy. Lisäksi mainitulla virkamiehellä olisi oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa on antanut siihen suostumuksen eikä oikeutta ole rajoitettu raja- ja merivartiostoasetuksen 16 artiklassa tarkoitetussa toimintasuunnitelmassa tai 21 artiklassa tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa.

Poliisilain 9 luvun 9 b §:n nojalla vieraan valtion virkamiehellä olisi Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä suomalaisen poliisimiehen tai rajavartiomiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen poliisimies tai rajavartiomies hänelle toimivaltansa nojalla osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä olisi oikeus suomalaisen poliisimiehen tai rajavartiomiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies tai rajavartiomies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tehtäviään hoitaessaan ja valtuuksiaan käyttäessään ryhmien jäsenten on noudatettava unionin oikeutta ja kansainvälistä oikeutta sekä otettava huomioon perusoikeudet ja vastaanottavan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklan 3 kohta mahdollistaa sen, että vastaanottava jäsenvaltio valtuuttaa ryhmien jäsenet toimimaan puolestaan, ilman vastaanottavan jäsenvaltion rajavartijoiden tai palauttamiseen liittyviin tehtäviin osallistuvan henkilöstön läsnäoloa. Samoin 40 artiklan 6 kohta mahdollistaa sallia kotijäsenvaltion suostumuksella ryhmien jäsenten voimankäytön, vaikka vastaanottavan jäsenvaltion rajavartijoita ei olisi paikalla. Suomi ei kuitenkaan antaisi esityksen mukaan tällaisia itsenäisesti käytettäviä toimivaltuuksia muiden EU-jäsenvaltioiden virkamiehille, vaan heidän olisi jatkossakin toimittava Rajavartiolaitoksen tai poliisin ohjeiden mukaan ja pääsääntöisesti toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa. Voimakeinoja toisen EU-jäsenvaltion virkamies saisi käyttää rajavartiolain 35 a §:n perusteella vain toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa taikka poliisilain 9 luvun 9 b §:n perusteella suomalaisen poliisimiehen tai rajavartiomiehen ohjauksessa.

Perustuslakivaliokunnan asetusehdotuksesta antaman lausunnon mukaan ehdotetussa sääntelyssä on kysymys lähinnä EU:n ulkorajojen valvontaa koskevien yhteistyömuotojen edelleen kehittämisestä (PeVL 3/2016 vp - U 2/2016 vp). Huolimatta ylikansallisten piirteiden selvästä lisääntymisestä on valiokunnan mielestä selvää, että Euroopan unionin perussopimuksessa annetun toimivallan puitteissa toimittaessa tällainen sääntely ei ole perustuslain täysvaltaisuus-sääntelyn kannalta ongelmallista.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 25 e, 25 f, 26 a ja 27 §, 28 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 35 ja 35 a §, sellaisina kuin ne ovat, 25 e, 25 f, 26 a ja 27 § ja 28 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 1229/2013, 35 § osaksi laissa 477/2010 ja 35 a § laeissa 477/2010 ja 1229/2013, ja

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1229/2013, uusi 4 momentti ja 28 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1229/2013, uusi 11 kohta seuraavasti:

25 §

Raja- ja merivartiokoulussa annettava koulutus ja opetus

Raja- ja merivartiokoulun opetus on julkista, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999) muuta johdu. Lisäksi Raja- ja merivartiokoulu voi rajoittaa pääsyä opetusta seuraamaan palvelusturvallisuuden varmistamiseksi, opetustilojen rajallisuuden vuoksi tai muusta vastaavasta perustellusta syystä.

25 e §

Opiskelijan virkapuvun käyttö

Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan koulutettavan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan 23 §:n mukaista Rajavartiolaitoksen virkapukua.

25 f §

Opiskelijan käyttäytymisvelvoite

Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan koulutettavan käyttäytymisvelvoitteeseen sovelletaan, mitä 20 §:ssä säädetään ja asevelvollisuuslain 57 §:n perusteella sotilaskäskynä annettavalla ohjesäännöllä määrätään.

26 a §

Muuhun koulutukseen osallistuminen

Rajavartiolaitoksen virkamies voidaan määrätä osallistumaan Raja- ja merivartiokoulussa järjestettävään opetukseen. Rajavartiolaitoksen virkamiehen opiskelu Raja- ja merivartiokoulussa toteutetaan virkatehtävänä. Osallistumisoikeudesta päättää Raja- ja merivartiokoulu.

27 §

Palvelussitoumus

Raja- ja merivartiokouluun pääsykokeen perusteella valittavaan, vähintään kaksi kuukautta kestävään opiskeluun osallistumisen edellytyksenä on, että opiskelija antaa opiskelun alussa kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän palvelee Rajavartiolaitoksessa opiskelun päättymispäivästä lukien enintään kahden vuoden vähimmäisajan (*palvelussitoumus*).

Rajavartiolaitoksen ilma-aluksen lentävään henkilöstöön koulutettavan tai siihen kuuluvan henkilön on vaadittaessa annettava enintään 14 vuoden pituinen palvelussitoumus. Upseerin koulutusohjelmaan liittyvästä palvelussitoumuksesta säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 29 §:ssä.

Jos rajavartijan peruskurssin opiskelija tai lentävään henkilöstöön koulutettava keskeyttää opiskelunsa, kieltäytyy vastaanottamasta Rajavartiolaitoksen virkaa tai hänen opiskelunsa keskeytetään hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden tai lentotaipumuksen puuttumisen vuoksi, hänen on korvattava valtiolle se määrä, joka määräytyy tutkinnon lajin tai koulutuksen sisällön mukaan ja on enintään puolet hänen opiskelustaan valtiolle aiheutuneista koulutuskustannuksistaan. Päätöksen korvauksen perimisestä tekee Raja- ja merivartiokoulu.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös tilannetta, jossa Rajavartiolaitoksen virkamies palvelussitoumusaikanaan irtisanoutuu, ottaa vastaan valtion virkamieslain 65 §:ssä tarkoitetun viran, hänet irtisanotaan hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden vuoksi tai hänen virkasuhteensa puretaan. Päätöksen korvauksen perimisestä tekee hallintoyksikkö.

Korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tarkempia säännöksiä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen korvauksen määräytymisestä annetaan sisäministeriön asetuksella.

28 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Raja- ja merivartiokoulu voi peruuttaa opiskelijalta oikeuden osallistua koulutukseen ja opetukseen, jos tämä:

10) ei ole suorittanut opintojaan 25 a §:n 3 momentissa tai opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä Raja- ja merivartiokoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen;

11) ilmoittaa kirjallisesti lopettavansa opinnot.

35 §

Eroamisikä

Eroamisikä Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa on syntymävuoden mukaan:

- 1) Rajavartiolaitoksen päälliköllä
 - a) vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
 - b) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
 - c) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
 - d) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
 - e) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
 - f) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
 - g) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;

- h) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
 - i) vuosina 1962–1964 syntyneellä 65 vuotta.
 - 2) Rajavartiolaitoksen apulaispäälliköllä, kenraalilla, amiraalilla, everstillä ja kommodorilla
 - a) vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneellä 60 vuotta;
 - b) vuonna 1958 syntyneellä 60 vuotta ja 3 kuukautta;
 - c) vuonna 1959 syntyneellä 60 vuotta ja 6 kuukautta;
 - d) vuonna 1960 syntyneellä 60 vuotta ja 9 kuukautta;
 - e) vuonna 1961 syntyneellä 61 vuotta;
 - f) vuonna 1962 syntyneellä 61 vuotta ja 3 kuukautta;
 - g) vuonna 1963 syntyneellä 61 vuotta ja 6 kuukautta;
 - h) vuonna 1964 syntyneellä 61 vuotta ja 9 kuukautta;
 - i) vuosina 1965–1967 syntyneellä 62 vuotta,
 - 3) muulla kuin 1 tai 2 kohdassa mainitulla upseerilla sekä erikoisupseerilla, opistoupseerilla, rajavartijalla ja merivartijalla:
 - a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;
 - b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;
 - c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;
 - d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;
 - e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;
 - f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;
 - g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;
 - h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;
 - i) vuosina 1970–1972 syntyneellä 57 vuotta.
- Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla erikoisupseerilla, nuoremmalla upseerilla, esipuseerilla ja opistoupseerilla eroamisikä on 1 momentissa säädetystä poiketen:
- a) vuonna 1967 tai sitä ennen syntyneellä 50 vuotta, kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta;
 - b) vuonna 1968 syntyneellä 50 vuotta ja 3 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta ja 3 kuukautta;
 - c) vuonna 1969 syntyneellä 50 vuotta ja 6 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta ja 6 kuukautta;
 - d) vuonna 1970 syntyneellä 50 vuotta ja 9 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta ja 9 kuukautta;
 - e) vuonna 1971 syntyneellä 51 vuotta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta;
 - f) vuonna 1972 syntyneellä 51 vuotta ja 3 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 3 kuukautta;
 - g) vuonna 1973 syntyneellä 51 vuotta ja 6 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 6 kuukautta;
 - h) vuonna 1974 syntyneellä 51 vuotta ja 9 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 9 kuukautta;
 - i) vuonna 1975–1977 syntyneellä 52 vuotta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 57 vuotta.

Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen päällikön, vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen muussa sotilasvirassa palvelevan virkamiehen, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen ja vuonna 1978 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen eroamisikä vahvistetaan sisäministeriön asetuksella. Eroamisikä vahvistetaan sisäministeriön asetuksella vuodelle, jona Rajavartiolaitoksen päällikön virassa palveleva virkamies täyttää 62 vuotta, Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin virassa palveleva virkamies täyttää 59 vuotta, muussa sotilasvirassa palveleva virkamies ja lentäjän koulu-

tusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palveleva virkamies täyttää 54 vuotta ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palveleva muu virkamies täyttää 49 vuotta. Eroamisikää tarkistetaan sotilasvirassa palvelevan virkamiehen 57–65 vuoden eroamisiästä, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen 57 vuoden eroamisiästä ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen 52 vuoden eroamisiästä alkaen yhtä monella kuukaudella kuin alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 102 §:n 4 momentin mukaan.

Muun kuin sotilasvirassa palvelevan virkamiehen eroamisiästä säädetään valtion virkamieslaissa.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, jollei 6 momentista johdu muuta:

1) merivartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 4 kuukautta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 8 kuukautta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta 4 kuukautta;

2) rajavartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 50 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 51 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 52 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;

3) muussa kuin sotilasvirassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 64 vuotta.

Edellä 5 momentissa säädetty eroamisikä nousee vuosittain vuoden 2018 alusta lukien niin, että jos se täyttyy vuonna:

- 1) 2018, eroamisikää korotetaan kolmella kuukaudella;
- 2) 2019, eroamisikää korotetaan kuudella kuukaudella;
- 3) 2020, eroamisikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;
- 4) 2021, eroamisikää korotetaan vuodella;
- 5) 2022, eroamisikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 6) 2023, eroamisikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 7) 2024, eroamisikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 8) 2025 tai sen jälkeen, eroamisikää korotetaan kahdella vuodella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja lentäjän koulutusta vaativia tehtäviä ovat lentotoiminnan johtaja, vartiolentolaiivueen koulutuspäällikkö, päälennonopettaja, pääteoriakouluttaja, lennonopettaja, lentotoimintayksikön päällikkö, lentotoimintayksikön varapäällikkö, lentoturvallisuuspäällikkö, lentotoimintaupseeri, koelentäjä, lentokoneryhmän johtaja, helikopteriryhmän johtaja, lentoupseeri, ohjaajaupseeri, ilma-aluksen päällikkö, ilma-aluksen perämies ja ilma-aluksen ohjaaja.

35 a §

Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Rajavartiolaitoksen päällikkö voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että muu kuin tasavallan presidentin nimittämä virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana vuonna 1957 ja sitä ennen syntynyt virkamies täyttää 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntynyt virkamies täyttää 69 vuotta ja sen jälkeen syntynyt virkamies täyttää 70 vuotta. Sotilasvirassa oleva virkamies voi jatkaa edellä mainituin edellytyksin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 35 §:n mukaan määräytyvän eroamisiän.

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 1 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 3 §:n 1 momentti, 15 a ja 15 b §, 15 c §:n otsikko ja 1 momentti sekä 35 a §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti, 15 a ja 15 b § laissa 749/2014 ja 15 c §:n otsikko ja 1 momentti ja 35 a § laissa 478/2010, seuraavasti:

3 §

Rajavartiolaitoksen tehtävät

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Rajavartiolaitos toimii rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Rajavartiolaitos vastaa yhteistyöstä Euroopan raja- ja merivartioviraston kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

15 a §

Tuki Euroopan raja- ja merivartiovirastolta

Valtioneuvoston yleisistunto päättää Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1624 (*raja- ja merivartiostoasetus*) 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun nopean rajaintervention käynnistämistä koskevan pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiovirastolle. Jos yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuva uhka kuitenkin välttämättä edellyttää pyynnön kiireellistä esittämistä, sisäministeri voi esittää pyynnön, kunnes valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asian.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää toimenpiteistä Suomen vastaanottaessa raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan mukaista apua kiireellisiä toimia edellyttävässä tilanteessa ulkoraajalla.

15 b §

Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan osallistuminen ja teknisen tai operatiivisen avun antaminen ja pyytäminen

Raja- ja merivartiostoasetuksen 17 artiklan 9 kohdassa tarkoitetusta rajavartijoiden antamisesta Euroopan raja- ja merivartioviraston nopeaan rajaintervention käyttöväksi päättää raja- ja merivartiostoasetuksessa vahvistetun Suomen kiintiön rajoissa Rajavartiolaitoksen päällikkö.

Rajavartiolaitos päättää osallistumisestaan Euroopan raja- ja merivartioviraston muihin operaatioihin ja muuhun toimintaan sekä raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitetun teknisen tai operatiivisen avun antamisesta ja pyytämisestä toimialallaan.

HE 40/2017 vp

Rajavartiolaitoksen esikunta on raja- ja merivartiostoasetuksen 23 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste.

15 c §

Rajavartiolaitoksen osallistuminen kansainväliseen tehtävään

Rajavartiolaitos päättää osallistumisestaan muuhun kuin 15 b §:ssä tarkoitettuun kansainväliseen tehtävään.

35 a §

Euroopan raja- ja merivartiostoviraston koordinoimiin operaatioihin ja pilottihankkeisiin Suomessa osallistuvan virkamiehen toimivaltuudet ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen

Suomen esittämän pyynnön johdosta tai raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella Suomeen lähetetyn nopean rajainterventoryhmän jäsenellä ja Suomessa toteutettavaan yhteiseen operaatioon ja pilottihankkeeseen osallistuvalla vierailevalla virkamiehellä on tässä laissa rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä lukuun ottamatta 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsyä. Lisäksi mainitulla virkamiehellä on 35 §:n 1 momentissa säädetty oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa on antanut siihen suostumuksen eikä oikeutta ole rajoitettu raja- ja merivartiostoasetuksen 16 artiklassa tarkoitettussa toimintasuunnitelmassa tai 21 artiklassa tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 39 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1182/2013, seuraavasti:

39 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilörekkisterinsä tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona:

3) Euroopan raja- ja merivartiostolle siten kuin Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 säädetään, asetuksessa tarkoitettuun viraston koordinoimaan operaatioon ja pilottihankkeeseen Suomessa osallistuvalla jäsenvaltion virkamiehelle sekä asetuksen 12 artiklassa tarkoitettulle yhteyshenkilölle;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

poliisilain 9 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisilain (872/2011) 9 lukuun uusi 9 a ja 9 b § seuraavasti:

9 luku

Erinäiset säännökset

9 a §

Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan osallistuminen

Poliisihallitus päättää:

1) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1624 (*raja- ja merivartiostoasetus*) 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poliisimiesten antamisesta Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle käytettäväksi pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajiksi;

2) raja- ja merivartiostoasetuksen 30 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle saada Suomessa käyttöön pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajia;

3) poliisimiesten lähettämisestä Euroopan raja- ja merivartiostoviraston operaatioihin ja muihin toimintaan.

Sisäministeriö päättää pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle raja- ja merivartiostoasetuksen 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palautusintervention käynnistämisestä Suomessa sekä 33 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta nopean palautusintervention käynnistämisestä Suomessa.

Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua pyynnöstä ja poliisimiesten lähettämisestä operaatioihin. Poikkeuksellisissa tilanteissa sisäministeriö voi päättää jo esitetyn pyynnön peruuttamisesta tai lopettaa Poliisihallituksen käynnistämän yhteistyön.

Poliisimiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan Suomessa toteutettavassa virkatehtävässä sovellettavia säännöksiä, jollei raja- ja merivartiostoasetuksesta muuta johdu.

Sen lisäksi, mitä päätöksenteosta 2 momentissa säädetään, päätöksenteosta kansainvälisen avun pyytämisessä säädetään kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetussa laissa (/).

9 b §

Vieraan valtion virkamiehen toimivaltuudet Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä

Osallistuessaan Suomessa raja- ja merivartiostoasetuksen 30 artiklan 1 ja 3 kohdassa sekä 33 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen poliisimies hänelle toimivaltansa nojalla osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Vieraan valtion 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan osallistuvalla toimivaltaisella virkamiehellä on lähettävän valtion suostumuksella oikeus kantaa asetta, ammuksia ja muita varusteita.

Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus käyttää voimankäyttövälinettä vain jos suomalainen poliisimies toimivaltansa rajoissa yksittäistapauksessa hänet siihen valtuuttaa, jollei raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklasta muuta johdu.

Vieraan valtion toimivaltaiseen virkamieheen, joka käyttää suomalaisen virkamiehen valtuuttamana voimakeinoja tai turvautuu hätävarjeluun, sovelletaan 2 luvun 17 §:n 1 ja 2 momenttia. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluun liioittelusta 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

Mitä 1 ja 3 momentissa säädetään suomalaisesta poliisimiehestä, sovelletaan myös suomalaiseen rajavartiomieheen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 17 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 689/2013, seuraavasti:

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

13) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Sisäministeri Paula Risikko

1.

Laki**rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 25 e, 25 f, 26 a ja 27 §, 28 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 35 ja 35 a §, sellaisina kuin ne ovat, 25 e, 25 f, 26 a ja 27 § ja 28 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 1229/2013, 35 § osaksi laissa 477/2010 ja 35 a § laeissa 477/2010 ja 1229/2013, ja

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1229/2013, uusi 4 momentti ja 28 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1229/2013, uusi 11 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

25 §

Raja- ja merivartiokoulussa annettava koulutus ja opetus

25 e §

Opiskelijan virkapuvun käyttö

Rajavartijan peruskurssin opiskelijan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan 23 §:n mukaista rajavartiolaitoksen virkapukua.

25 f §

Opiskelijan käyttäytymisvelvoite

Rajavartijan peruskurssin opiskelijan käyttäytymisvelvoitteeseen sovelletaan, mitä 20 §:ssä säädetään ja asevelvollisuuslain 57 §:n perusteella sotilaskäskynä annettavalla ohjesäännöllä määrätään.

Ehdotus

25 §

Raja- ja merivartiokoulussa annettava koulutus ja opetus

Raja- ja merivartiokoulun opetus on julkista, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (621/1999) muuta johdu. Lisäksi Raja- ja merivartiokoulu voi rajoittaa pääsyä opetusta seuraamaan palvelusturvallisuuden varmistamiseksi, opetustilojen rajallisuuden vuoksi tai muusta vastaavasta perustellusta syyistä.

25 e §

Opiskelijan virkapuvun käyttö

Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan koulutettavan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan 23 §:n mukaista Rajavartiolaitoksen virkapukua.

25 f §

Opiskelijan käyttäytymisvelvoite

Rajavartiolaitoksen sotilasvirkaan koulutettavan käyttäytymisvelvoitteeseen sovelletaan, mitä 20 §:ssä säädetään ja asevelvollisuuslain 57 §:n perusteella sotilaskäskynä annettavalla ohjesäännöllä määrätään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 a §

26 a §

*Muuhun koulutukseen osallistuminen**Muuhun koulutukseen osallistuminen*

Rajavartiolaitoksen virkamies voidaan määrätä osallistumaan Raja- ja merivartiokoulussa järjestettävään opetukseen. Rajavartiolaitoksen virkamiehen opiskelu Raja- ja merivartiokoulussa toteutetaan *rajavartijan peruskurssia lukuun ottamatta* virkatehtävänä. Osallistumisoikeudesta päättää Raja- ja merivartiokoulu.

Rajavartiolaitoksen virkamies voidaan määrätä osallistumaan Raja- ja merivartiokoulussa järjestettävään opetukseen. Rajavartiolaitoksen virkamiehen opiskelu Raja- ja merivartiokoulussa toteutetaan virkatehtävänä. Osallistumisoikeudesta päättää Raja- ja merivartiokoulu.

27 §

27 §

*Palvelussitoumus**Palvelussitoumus*

Raja- ja merivartiokouluun pääsykokeen perusteella valittavaan, vähintään kaksi kuukautta kestäväan opiskeluun osallistumisen edellytyksenä on, että opiskelija antaa opiskelun alussa kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän palvelee rajavartiolaitoksessa opiskelun päättymispäivästä lukien enintään kahden vuoden vähimmäisajan (*palvelussitoumus*). Rajavartiolaitoksen ilma-aluksen lentävään henkilöstöön kuulavalta henkilöltä vaadittava palvelussitoumus voi olla enintään 14 vuoden pituinen. Upseerin koulutusohjelmaan liittyvästä palvelussitoumuksesta säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 29 §:ssä.

Raja- ja merivartiokouluun pääsykokeen perusteella valittavaan, vähintään kaksi kuukautta kestäväan opiskeluun osallistumisen edellytyksenä on, että opiskelija antaa opiskelun alussa kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän palvelee Rajavartiolaitoksessa opiskelun päättymispäivästä lukien enintään kahden vuoden vähimmäisajan (*palvelussitoumus*).

Rajavartiolaitoksen ilma-aluksen lentävään henkilöstöön *koulutettavan tai siihen kuuluvan henkilön on vaadittaessa annettava* enintään 14 vuoden pituinen palvelussitoumus. Upseerin koulutusohjelmaan liittyvästä palvelussitoumuksesta säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 29 §:ssä.

Jos rajavartiolaitoksen virkamies palvelussitoumusaikanaan irtisanoutuu tai hänet irtisanotaan taikka rajavartijan peruskurssin opiskelija keskeyttää tai hänen opiskelunsa keskeytetään hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden tai lentotaipumuksen puuttumisen vuoksi, hänen on korvattava valtiolle se määrä, joka määräytyy tutkinnon lajin tai koulutuksen sisällön mukaan ja on enintään puolet hänen opiskelustaan valtiolle aiheutuneista koulutuskustannuksistaan. Tarkempia säännöksiä korvauksen määräytymisestä annetaan sisäministeriön asetuksella.

Jos rajavartijan peruskurssin opiskelija *tai lentävään henkilöstöön koulutettava* keskeyttää opiskelunsa, *kieltäytyy vastaanottamasta Rajavartiolaitoksen virkaa* tai hänen opiskelunsa keskeytetään hänestä itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden tai lentotaipumuksen puuttumisen vuoksi, hänen on korvattava valtiolle se määrä, joka määräytyy tutkinnon lajin tai koulutuksen sisällön mukaan ja on enintään puolet hänen opiskelustaan valtiolle aiheutuneista koulutuskustannuksistaan. Päätöksen korvauksen perimisestä tekee Raja- ja merivartiokoulu.

Jos opiskelu keskeytyy tai keskeytetään, päätöksen korvauksen perimisestä tekee Raja- ja merivartiokoulu. Rajavartiolaitoksen virkamiehen irtisanoutuessa tai irtisanottaessa virkamies vastaavan päätöksen tekee hallintoyksikkö.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös tilannetta, jossa Rajavartiolaitoksen virkamies palvelussitoumusaikanaan irtisanoutuu, *ottaa vastaan valtion virkamieslain 65 §:ssä tarkoitetun viran*, hänet irtisanotaan *hänen itsestään johtuvan muun syyn kuin sairauden vuoksi tai hänen virkasuhteensa puretaan*. Päätöksen korvauksen perimisestä tekee hal-

Voimassa oleva laki

Korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

28 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Raja- ja merivartiokoulu voi peruuttaa opiskelijalta oikeuden osallistua koulutukseen ja opetukseen, jos tämä:

10) ei ole suorittanut opintojaan 25 a §:n 3 momentissa tai opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä Raja- ja merivartiokoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisääaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

35 a §

Eroamisikä

Eroamisikä rajavartiolaitoksen sotilasvirassa on:

- 1) rajavartiolaitoksen päälliköllä 63 vuotta;
- 2) rajavartiolaitoksen apulaispäälliköllä, kenraalilla, amiraalilla, everstillä ja kommodorilla 60 vuotta;

Ehdotus

lintoyksikkö.

Korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tarkempia säännöksiä 3 ja 4 momentissa tarkoitetun korvauksen määräytymisestä annetaan sisäministeriön asetuksella.

28 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Raja- ja merivartiokoulu voi peruuttaa opiskelijalta oikeuden osallistua koulutukseen ja opetukseen, jos tämä:

- 10) ei ole suorittanut opintojaan 25 a §:n 3 momentissa tai opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä Raja- ja merivartiokoulu erityisestä syystä myönnä hänelle lisääaikaa opintojen loppuun saattamiseen;
- 11) ilmoittaa kirjallisesti lopettavansa opinnot.

35 §

Eroamisikä

Eroamisikä Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa on *syntymävuoden mukaan*:

- 1) Rajavartiolaitoksen päälliköllä
 - a) vuonna 1954 tai sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
 - b) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
 - c) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
 - d) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
 - e) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
 - f) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
 - g) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
 - h) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
 - i) vuosina 1962–1964 syntyneellä 65 vuotta.
- 2) Rajavartiolaitoksen apulaispäälliköllä, kenraalilla, amiraalilla, everstillä ja kommodorilla

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) muulla kuin 1 tai 2 kohdassa mainitulla upseerilla sekä erikoisupseerilla ja opistoupseerilla 55 vuotta;

4) rajavartijalla ja merivartijalla 55 vuotta.

Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla erikoisupseerilla, nuoremalla upseerilla, esiuupseerilla ja opistoupseerilla eroamisikä on 1 momentista säädetystä poiketen 50 vuotta, kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta.

a) vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneellä 60 vuotta;

b) vuonna 1958 syntyneellä 60 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1959 syntyneellä 60 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1960 syntyneellä 60 vuotta ja 9 kuukautta;

e) vuonna 1961 syntyneellä 61 vuotta;

f) vuonna 1962 syntyneellä 61 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1963 syntyneellä 61 vuotta ja 6 kuukautta;

h) vuonna 1964 syntyneellä 61 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuosina 1965–1967 syntyneellä 62 vuotta,

3) muulla kuin 1 tai 2 kohdassa mainitulla upseerilla sekä erikoisupseerilla, opistoupseerilla, rajavartijalla ja merivartijalla:

a) vuonna 1962 tai sitä ennen syntyneellä 55 vuotta;

b) vuonna 1963 syntyneellä 55 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1964 syntyneellä 55 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1965 syntyneellä 55 vuotta ja 9 kuukautta;

e) vuonna 1966 syntyneellä 56 vuotta;

f) vuonna 1967 syntyneellä 56 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1968 syntyneellä 56 vuotta ja 6 kuukautta;

h) vuonna 1969 syntyneellä 56 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuosina 1970–1972 syntyneellä 57 vuotta.

Lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevalla erikoisupseerilla, nuoremalla upseerilla, esiuupseerilla ja opistoupseerilla eroamisikä on 1 momentissa säädetystä poiketen:

a) vuonna 1967 tai sitä ennen syntyneellä 50 vuotta, kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta;

b) vuonna 1968 syntyneellä 50 vuotta ja 3 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta ja 3 kuukautta;

c) vuonna 1969 syntyneellä 50 vuotta ja 6 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja ever-

tin virassa 55 vuotta ja 6 kuukautta;

d) vuonna 1970 syntyneellä 50 vuotta ja 9 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 55 vuotta ja 6 kuukautta;

e) vuonna 1971 syntyneellä 51 vuotta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta;

f) vuonna 1972 syntyneellä 51 vuotta ja 3 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 3 kuukautta;

g) vuonna 1973 syntyneellä 51 vuotta ja 6 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 6 kuukautta;

h) vuonna 1974 syntyneellä 51 vuotta ja 9 kuukautta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 56 vuotta ja 9 kuukautta;

i) vuonna 1975–1977 syntyneellä 52 vuotta; kuitenkin lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin ja everstin virassa 57 vuotta.

Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen päällikön, vuonna 1968 tai sen jälkeen syntyneen Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen muussa sotilasvirassa palvelevan virkamiehen, vuonna 1973 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen ja vuonna 1978 tai sen jälkeen syntyneen lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen eroamisikä vahvistetaan sisäministeriön asetuksella. Eroamisikä vahvistetaan sisäministeriön asetuksella vuodelle, jona Rajavartiolaitoksen päällikön virassa palveleva virkamies täyttää 62 vuotta, Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön, kenraalin, amiraalin, everstin ja kommodorin virassa palveleva virkamies täyttää 59 vuotta, muussa sotilasvirassa palveleva virkamies ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palveleva virkamies täyttää 54 vuotta ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palveleva muu virkamies täyttää 49 vuotta. Eroamisikää tarkistetaan sotilasvirassa palvelevan virkamiehen 57–65 vuoden

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muun kuin sotilasvirassa palvelevan virkamiehen eroamisiästä säädetään valtion virkamieslaissa.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään:

1) kapteenin ja kapteeniluutnantin virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä tässä virassa eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 50 vuotta;

2) merivartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 4 kuukautta;

c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 8 kuukautta;

d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta 4 kuukautta;

3) rajavartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 50 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 51 vuotta;

c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 52 vuotta;

d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;

4) muussa kuin sotilasvirassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

eroamisiästä, lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä kenraalin tai everstin virassa palvelevan virkamiehen 57 vuoden eroamisiästä ja lentäjän koulutusta edellyttävässä tehtävässä palvelevan muun virkamiehen 52 vuoden eroamisiästä alkaen yhtä monella kuukaudella kuin alinta vanhuuseläkeikää tarkistetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 102 §:n 4 momentin mukaan.

Muun kuin sotilasvirassa palvelevan virkamiehen eroamisiästä säädetään valtion virkamieslaissa.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, jollei 6 momentista johdu muuta:

1) merivartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 4 kuukautta;

c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta 8 kuukautta;

d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta 4 kuukautta;

2) rajavartijan virassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 50 vuotta;

b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 51 vuotta;

c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 52 vuotta;

d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 53 vuotta;

e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 54 vuotta;

3) muussa kuin sotilasvirassa 31 päivänä joulukuuta 1992 tai ennen sitä palvelleeseen virkamiehen, jolla oli vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa:

Voimassa oleva laki

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 64 vuotta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja lentäjän koulutusta vaativia tehtäviä ovat lentotoiminnan johtaja, vartiolentolaivueen koulutuspäällikkö, päälennonopettaja, pääteoria-kouluttaja, lennonopettaja, lentotoimintayksikön päällikkö, lentotoimintayksikön varapäällikkö, lentoturvallisuuspäällikkö, lentotoimintaupseeri, koelentäjä, lentokoneryhmän johtaja, helikopteriryhmän johtaja, lentoupseeri, ohjaajaupseeri, ilma-aluksen päällikkö, ilma-aluksen perämies ja ilma-aluksen ohjaaja.

35 §

Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Rajavartiolaitoksen päällikkö voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että muu kuin tasavallan presidentin nimittämä virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka kun virkamies täyttää 68 vuotta, ja sotilasvirassa oleva virkamies enintään siihen saakka, kun hän täyt-

Ehdotus

- a) vähintään 16 vuotta, eroamisikä on 60 vuotta;
- b) vähintään 13 vuotta, eroamisikä on 61 vuotta;
- c) vähintään 10 vuotta, eroamisikä on 62 vuotta;
- d) vähintään 7 vuotta, eroamisikä on 63 vuotta;
- e) vähintään 3 vuotta, eroamisikä on 64 vuotta.

Edellä 5 momentissa säädetty eroamisikä nousee vuosittain vuoden 2018 alusta lukien niin, että jos se täyttyy vuonna:

- 1) 2018, eroamisikää korotetaan kolmella kuukaudella;
- 2) 2019, eroamisikää korotetaan kuudella kuukaudella;
- 3) 2020, eroamisikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;
- 4) 2021, eroamisikää korotetaan vuodella;
- 5) 2022, eroamisikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 6) 2023, eroamisikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 7) 2024, eroamisikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 8) 2025 tai sen jälkeen, eroamisikää korotetaan kahdella vuodella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja lentäjän koulutusta vaativia tehtäviä ovat lentotoiminnan johtaja, vartiolentolaivueen koulutuspäällikkö, päälennonopettaja, pääteoria-kouluttaja, lennonopettaja, lentotoimintayksikön päällikkö, lentotoimintayksikön varapäällikkö, lentoturvallisuuspäällikkö, lentotoimintaupseeri, koelentäjä, lentokoneryhmän johtaja, helikopteriryhmän johtaja, lentoupseeri, ohjaajaupseeri, ilma-aluksen päällikkö, ilma-aluksen perämies ja ilma-aluksen ohjaaja.

35 a §

Oikeus jatkaa palvelua eroamisiän jälkeen

Rajavartiolaitoksen päällikkö voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että muu kuin tasavallan presidentin nimittämä virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään *sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana vuonna 1957 ja sitä ennen syntynyt virkamies täyttää 68 vuotta,*

HE 40/2017 vp

Voimassa oleva laki

tää 55 vuotta.

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkaamaan virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 1 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

Ehdotus

vuosina 1958–1961 syntynyt virkamies täyttää 69 vuotta ja sen jälkeen syntynyt virkamies täyttää 70 vuotta. Sotilasvirassa oleva virkamies voi jatkaa edellä mainituin edellytyksin enintään sen kuukauden päättymiseen saakka, jonka aikana hän saavuttaa 35 §:n mukaan määräytyvän eroamisiän.

Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkaamaan virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän. Virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun 1 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut loppuun.

—————
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20.*
—————

2.

Laki**rajavartiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 3 §:n 1 momentti, 15 a ja 15 b §, 15 c §:n otsikko ja 1 momentti sekä 35 a §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti, 15 a ja 15 b § laissa 749/2014 ja 15 c §:n otsikko ja 1 momentti ja 35 a § laissa 478/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Rajavartiolaitoksen tehtävät**Rajavartiolaitoksen tehtävät*

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Rajavartiolaitos toimii rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Rajavartiolaitos toimii rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. *Rajavartiolaitos vastaa yhteistyöstä Euroopan raja- ja merivartioviraston kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.*

15 a §

15 a §

*Euroopan rajavartijaryhmän pyytäminen****Tuki Euroopan raja- ja merivartiovirastolta***

Valtioneuvosto päättää Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004, jäljempänä *rajaturvallisuusvirastoasetus*, 8 a artiklassa tarkoitetun Euroopan rajavartijaryhmää koskevan pyynnön esittämisestä mainitussa asetuksessa tarkoitetulle virastolle. Jos yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuva uhka kuitenkin välttämättä edellyttää pyynnön kiireellistä esittämistä, sisäministeri voi esittää pyynnön, kunnes valtioneuvosto ratkaisee asian.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää *Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1624 (raja- ja merivartiostoasetus) 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun nopean rajaintervention käynnistämistä koskevan pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiovirastolle. Jos yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuva uhka kuitenkin välttämättä edellyttää pyynnön kiireellistä esittämistä, sisäministeri voi esittää pyynnön, kunnes valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asian.*

Valtioneuvoston yleisistunto päättää toi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 b §

Euroopan rajavartijaryhmään osallistuminen

Rajaturvallisuusvirastoasetuksen 8 d artiklan 8 kohdassa tarkoitettua rajavartijoiden Rajaturvallisuusvirastolle Euroopan rajavartijaryhmään käytettäväksi antamisesta sekä teknisen avun antamisesta päättää sisäministerin vahvistaman kansallisen kiintiön rajoissa rajavartiolaitoksen päällikkö.

15 c §

Rajavartiolaitoksen osallistuminen kansainväliseen tehtävään sekä teknisen tai operatiivisen avun pyytäminen

Osallistumisesta muuhun kuin edellä 15 b §:ssä tarkoitettuun kansainväliseen tehtävään sekä rajaturvallisuusvirastoasetuksen 8 artiklassa tarkoitettua lisäavun pyytamisestä päättää rajavartiolaitos.

35 a §

Rajaturvallisuusvirastoasetuksessa tarkoitettua viraston koordinoimiin operaatioihin ja kokeiluhankkeisiin Suomessa osallistuvan virkamiehen toimivaltuudet ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen

Suomen esittämän pyynnön johdosta Suomeen lähetetyn nopean rajainterventioyhmän jäsenellä ja Suomessa toteutettavaan yhteiseen operaatioon ja kokeiluhankkeeseen

15 b §

menpiteistä Suomen vastaanottaessa raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan mukaista apua kiireellisiä toimia edellyttävässä tilanteessa ulkorajalla.

Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan osallistuminen ja teknisen tai operatiivisen avun antaminen ja pyytäminen

Raja- ja merivartiostoasetuksen 17 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua rajavartijoiden antamisesta Euroopan raja- ja merivartioviraston nopeaan rajainterventioon käytettäväksi päättää raja- ja merivartiostoasetuksessa vahvistetun Suomen kiintiön rajoissa Rajavartiolaitoksen päällikkö.

Rajavartiolaitos päättää osallistumisestaan Euroopan raja- ja merivartioviraston muihin operaatioihin ja muuhun toimintaan sekä raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua teknisen tai operatiivisen avun antamisesta ja pyytamisestä toimialallaan.

Rajavartiolaitoksen esikunta on raja- ja merivartiostoasetuksen 23 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste.

15 c §

Rajavartiolaitoksen osallistuminen kansainväliseen tehtävään

Rajavartiolaitos päättää osallistumisestaan muuhun kuin 15 b §:ssä tarkoitettuun kansainväliseen tehtävään.

35 a §

Euroopan raja- ja merivartioviraston koordinoimiin operaatioihin ja pilottihankkeisiin Suomessa osallistuvan virkamiehen toimivaltuudet ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen

Suomen esittämän pyynnön johdosta tai raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella Suomeen lähetetyn nopean rajainterventioyhmän jäsenellä ja Suomessa toteu-

HE 40/2017 vp

Voimassa oleva laki

osallistuvalla vierailevalla virkamiehellä on tässä laissa rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä. Lisäksi mainitulla virkamiehellä on 35 §:n 1 momentissa säädetty oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa on antanut siihen suostumuksen eikä oikeutta ole rajaturvallisuusvirastoasetuksen 8 e artiklassa tarkoitetussa toimintasuunnitelmassa tai nopeiden rajainterventoryhmien perustamista koskevan mekanismin käyttöön ottamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 muuttamisesta mainitun mekanismin sekä vierailevien virkamiesten ja toimivallan osalta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 863/2007 5 artiklassa tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa rajoitettu.

Ehdotus

tettavaan yhteiseen operaatioon ja *pilotti*-hankkeeseen osallistuvalla vierailevalla virkamiehellä on tässä laissa rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa *toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti* Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä *lukuun ottamatta 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsyä*. Lisäksi mainitulla virkamiehellä on 35 §:n 1 momentissa säädetty oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa on antanut siihen suostumuksen eikä oikeutta ole rajoitettu *raja- ja merivartiostoasetuksen 16 artiklassa* tarkoitetussa toimintasuunnitelmassa *tai 21 artiklassa* tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20.
—————

3.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 39 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1182/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

39 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilörekisterinsä tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona:

3) Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivalle virastolle siten kuin Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2007/2004 säädetään *sekä* asetuksessa tarkoitettuun viraston koordinoimaan operaatioon ja kokeiluhankkeeseen Suomessa osallistuvalla jäsenvaltion virkamiehelle;

Ehdotus

39 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilörekisterinsä tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona:

3) Euroopan *raja- ja merivarti*virastolle siten kuin *Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta* annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 säädetään, asetuksessa tarkoitettuun viraston koordinoimaan operaatioon ja *pilottihankkeeseen* Suomessa osallistuvalla jäsenvaltion virkamiehelle *sekä asetuksen 12 artiklassa tarkoitettulle yhteyshenkilölle;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

4.

Laki

poliisilain 9 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisilain (872/2011) 9 lukuun uusi 9 a ja 9 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 luku

Erinäiset säännökset

Ehdotus

9 luku

Erinäiset säännökset

9 a §

Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan osallistuminen

Poliisihallitus päättää:

1) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1624 (raja- ja merivartiostoasetus) 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta poliisimiesten antamisesta Euroopan raja- ja merivartiovirastolle käytettäväksi pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajiksi;

2) raja- ja merivartiostoasetuksen 30 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiovirastolle saada Suomessa käyttöön pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen saattajia;

3) poliisimiesten lähettämisestä Euroopan raja- ja merivartioviraston operaatioihin ja muuhun toimintaan.

Sisäministeriö päättää pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiovirastolle raja- ja merivartiostoasetuksen 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palautusinterventioikäynnistämisestä Suomessa sekä 33 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta nopean palautusinterventioikäynnistämisestä Suomessa.

Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle 1 momentin 2 ja 3 koh-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

dassa tarkoitettuun pyynnöstä ja poliisimiesten lähettämisestä operaatioihin. Poikkeuksellisissa tilanteissa sisäministeriö voi päättää jo esitetyn pyynnön peruuttamisesta tai lopettaa Poliisihallituksen käynnistämän yhteistyön.

Poliisimiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan Suomessa toteutettavassa virkatehtävässä sovellettavia säännöksiä, jollei raja- ja merivartiostoasetuksesta muuta johdu.

Sen lisäksi, mitä päätöksenteosta 2 momentissa säädetään, päätöksenteosta kansainvälisen avun pyytämisessä säädetään kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskavasta päätöksenteosta annetussa laissa (/).

9 b §

Vieraan valtion virkamiehen toimivaltuudet Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä

Osallistuessaan Suomessa raja- ja merivartiostoasetuksen 30 artiklan 1 ja 3 kohdassa sekä 33 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen poliisimies hänelle toimivaltansa nojalla osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Vieraan valtion 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan osallistuvalla toimivaltaisella virkamiehellä on lähettävän valtion suostumuksella oikeus kantaa asetta, ammuksia ja muita varusteita.

Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus käyttää voimankäyttövälineitä vain jos suomalainen poliisimies toimivaltansa rajoissa yksittäistapauksessa hänet siihen valtuuttaa, jollei raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklasta muuta johdu.

Vieraan valtion toimivaltaiseen virkamieheen, joka käyttää suomalaisen virkamiehen valtuuttamana voimakeinoja tai turvautuu hätävarjeluun, sovelletaan 2 luvun 17 §:n 1 ja 2 momenttia. Voimakeinojen käytön liioit-

HE 40/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

telusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjelun liioittelusta 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

Mitä 1 ja 3 momentissa säädetään suomalaisesta poliisimiehestä, sovelletaan myös suomalaiseen rajavartiomieheen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20.*

5.

Laki

ampuma-asetlain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-asetlain (1/1998) 17 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 689/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

13) Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2007/2004 eikä nopeiden rajainterventioryhmien perustamista koskevan mekanismin käyttöön ottamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 muuttamisesta mainitun mekanismin sekä vierailevien virkamiesten tehtävien ja toimivallan osalta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 863/2007 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa;

Ehdotus

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

13) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.